

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Zhodnocení organizace a financování voleb do Poslanecké sněmovny
Evaluation of Organization and Financing of Elections to the Chamber of Deputies

Student: Kristýna Balášová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Kateřina Klímková

Ostrava 2018

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Kristýna Balášová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Téma: Zhodnocení organizace a financování voleb do Poslanecké sněmovny
Evaluation of Organization and Financing of Elections to the Chamber of Deputies
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teorie voleb a volební systémy
 3. Volby do Poslanecké sněmovny
 4. Zhodnocení zabezpečení voleb do Poslanecké sněmovny
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KLÍMA, Karel. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-331-0.
KOLÁŘ, Petr. *Parlament České republiky: odpovídá právnímu stavu ke dni 1. listopadu 2013*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-95-3.
VRABKOVÁ, Iveta. *Veřejná správa*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2016. ISBN 978-80-248-3988-2.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Kateřina Klímková**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 11.05.2018

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně přílohy č. 3, vypracovala samostatně. Přílohy č. 1 a č. 2 jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne: 10.5.2018

Podpis: *Kristýna Balatová*

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Kateřině Klímkové za odborné vedení a podnětné rady poskytnuté k vypracování této bakalářské práce.

OBSAH

1	ÚVOD	5
2	TEORIE VOLEB A VOLEBNÍ SYSTÉMY	6
2.1	Teorie veřejné volby	6
2.1.1	Mechanismy veřejné volby	7
2.2	Volební systémy	8
2.2.1	Většinové volební systémy	8
2.2.2	Poměrné volební systémy	9
2.2.3	Smišené volební systémy	10
2.3	Podstata voleb	10
2.4	Legislativní vymezení voleb	11
2.5	Volební právo	12
2.6	Organizace a průběh voleb	13
2.6.1	Vyhlášení voleb	13
2.6.2	Volební obvod a okrsek	14
2.6.3	Volební orgány	15
2.7	Druhy voleb v České republice	16
3	VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY	19
3.1	Parlament	19
3.2	Senát	20
3.3	Poslanecká sněmovna	22
3.3.1	Vznik a zánik mandátu	24
3.3.2	Orgány Poslanecké sněmovny	25
3.4	Financování voleb do Poslanecké sněmovny	28
4	ZHODNOCENÍ ZABEZPEČENÍ VOLEB DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY	32
4.1	Zabezpečení voleb	32
4.2	Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny	33
4.3	Výdaje na volby do Poslanecké sněmovny	39
4.4	Finanční náročnost voleb	45
5	ZÁVĚR	49

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	51
SEZNAM ZKRATEK	57
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
SEZNAM PŘÍLOH	
PŘÍLOHY	

1 ÚVOD

Základním pilířem demokracie jsou volby, prostřednictvím nichž dochází k naplňování lidských práv v podmínkách reprezentativní vlády. Účast ve volbách můžeme považovat za nejpřirozenější aktivitu demokratické participace.

Předmětem bakalářské práce je problematika organizace voleb do Poslanecké sněmovny a jejich financování.

Cílem bakalářské práce je zhodnocení zabezpečení voleb do Poslanecké sněmovny ve volebních letech 2013 a 2017. Zabezpečením se rozumí organizace voleb vyplývající z legislativních požadavků a financování voleb ze státního rozpočtu.

K dosažení cíle je realizována metoda deskriptivní analýzy, která je aplikována v celé práci, a metoda komparace v případě výdajů spojených s volbami. Práce vychází z odborné literatury, jež s tématem souvisí, a předmětné legislativy. Dále vychází z interních údajů Ministerstva financí, webových stránek Ministerstva vnitra a Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, Českého statistického úřadu a z informačního portálu Monitor Ministerstva financí. Na všechny použité zdroje je v práci odkazováno.

Bakalářská práce je členěna do pěti kapitol, a první z kapitol je tento Úvod.

Druhá kapitola je pojata čistě teoreticky a vychází převážně z odborné literatury. Stručně je zde zmíněna teorie veřejné volby. Jsou zde vymezeny volební systémy, podstata voleb včetně legislativní úpravy, principy voleb a volební právo. Dále je zaměřena na organizaci voleb, volební orgány, definován je zde volební obvod a volební okrsek, a nakonec jsou charakterizovány druhy voleb, jež jsou uskutečňovány na území České republiky.

Třetí kapitola je propojením teoretické a praktické části. Je zaměřena na volby do Poslanecké sněmovny. Je zde charakterizována Poslanecká sněmovna, její struktura, mandát poslance a další záležitosti uvedené v Zákoně č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. V neposlední řadě je věnována pozornost financování voleb do Poslanecké sněmovny, resp. jednotlivým položkám výdajů vynaložených na volby, jež jsou hrazeny ze státního rozpočtu.

Čtvrtá kapitola je již zaměřena na zhodnocení organizačního a finančního zabezpečení voleb a následné použití poměrových ukazatelů k posouzení finanční náročnosti na jednoho zapsaného a jednoho aktivního voliče.

Závěr je pátou kapitolou a shrnutím stěžejních poznatků bakalářské práce.

2 TEORIE VOLEB A VOLEBNÍ SYSTÉMY

2.1 Teorie veřejné volby

„Pod pojmem veřejné volby rozumíme proces, kdy jsou tisíce a miliony individuálních preferencí kombinovány a slučovány do kolektivního rozhodnutí, což je značný problém. A navíc přijatá rozhodnutí jsou pak nedělitelná, tj. platná pro celou společnost, ať už jsme pro ně hlasovali, či nikoliv.“ (Jurečka a kol., 2013, s. 350). Peková, Pilný a Jetmar (2008, s. 20) říkají, že teorie veřejné volby *„zkoumá hlasovací postupy a úlohu různých subjektů v nich, efektivnost veřejné volby.“*

Politologové tvrdí, že člověk sleduje veřejný zájem, podle ekonomů je to jejich vlastní prospěch. Na otázku, zda člověk „ekonomický“ a člověk „politický“ může být tentýž, odpovídá teorie veřejné volby kladně. Dle původní teorie veřejné volby se lidé nechovají racionálně jen v hospodářské, ale i v politické oblasti života a snaží se uspokojovat své vlastní potřeby. Mezi významnou schopnost teorie veřejné volby patří to, že je schopna reagovat na měnící se společensko-ekonomický vývoj a přinášet nové poznatky, a z nich vytvářet odvážné záměry (Jurečka a kol., 2013).

Pro politiky, byrokraty, voliče a reprezentanty zájmových skupiny platí, že chování je motivováno egoismem, racionalitou a snahou o maximální užitek. Z toho plyne, že subjekty politického trhu tvoří občané – voliči, politici, byrokrati a zájmové skupiny (lobby).

Občané dávají své hlasy dle toho, jak cíle určité politické strany odpovídají jejich potřebám, představám o řešení problémů v určitých oblastech apod. Očekávají, že jimi volení představitelé budou plnit to, co je v souladu s volebním programem. Politici usilují o maximalizaci svého užitku, tzn. o své zvolení či znovuzvolení, chtějí být viděni a rozhodovat o veřejných věcech. Byrokrat¹ je specializovaný legitimní účastník politického trhu. Jeho výhodou vůči nově zvoleným mohou být zkušenosti a značný vhled do řešené problematiky. Bude podporovat ty, kteří zajistí, aby veřejný sektor rostl. Zájmové skupiny se původně objevily v rámci podnikatelské etiky. Byly takto označovány skupiny nebo i jednotlivci, kteří ovlivňovali určitou firmu nebo sami byli jejím chováním dotčeni. V rámci politiky ale lobby hájí určitý vlastní zájem a snaží se přijmout nějaká opatření či záměr (Jurečka a kol., 2013).

¹ Výkonný aparát, jež má za úkol realizovat rozhodnutí přijatá parlamentem a vládou (Kliková, Kotlán a kol., 2012).

S danou byrokracií je spojen pojem „rent seeking“, což v překladu znamená dobývání renty. Byrokracie se snaží získat maximum výhod pro sebe např. moc, postavení, prestiž, příjmy apod., a to vede k zmíněnému pojmu. Obranou proti tomuto selhání může být v demokratických systémech legislativní úprava určitých zájmů, veřejná kontrola² apod. (Kliková, Kotlán a kol., 2012).

2.1.1 Mechanismy veřejné volby

Jednomyslnost vyžaduje, aby každý souhlasil s kolektivním vyjednáváním, což se v běžných demokratických podmínkách jeví nemožné. Nicméně na úrovni Evropské unie se s tímto mechanismem můžeme setkat. Jedná se ale o komplikovaný proces, proto se běžněji setkáváme s většinovým pravidlem. Podmínkou je, aby s rozhodnutím souhlasilo více než 50 % voličů. Těsná nadpoloviční shoda může být vnímána jako problematická, a to se pojí s pojmem „tyranie většiny“. Jde například o situaci, kdy 51 % voličů rozhodne o přijetí návrhu, i když 49 % voličů nesouhlasí. Dvoutřetinovým pravidlem (tzn. je potřeba, aby souhlasilo více než 60 % voličů) se můžeme „tyranii většiny“ vyhnout. Existuje také třípětinový poměr, ovšem ani tento mechanismus není bez vady, může dojít k „hlasovacímu paradoxu“. Hlasovacím paradoxem se rozumí situace, kdy se nezdaří pro žádné rozhodnutí získat většinovou podporu (Jurečka a kol., 2013).

Hlasovací paradox

Jak je již zmíněno výše, někdy většinové hlasování nevede k jasnému výsledku. Problém si můžeme představit na příkladu, ve kterém máme 3 voliče a 3 alternativy označené písmeny „A“, „B“, „C“. Každé z písmen představuje jinou činnost či preferenci. Může nastat případ, kdy:

- volič č. 1 preferuje A před B, a B před C,
- volič č. 2 preferuje C před A, a A před B,
- volič č. 3 preferuje B před C, a C před A.

Když budeme předpokládat, že hlasujeme A versus B, zjistíme, že A vyhrává, protože volič č. 1 a volič č. 2 volí A. Nyní hlasujeme A versus C. Volič č. 2 a volič č. 3 preferují C před A, tudíž vítězí C. Když se podíváme na konfrontaci mezi C a B, zjistíme, že volič č. 1 i volič č. 3 preferují B před C. Došli jsme k závěru, že není žádný jasný vítěz, a proto vzniká

² Je to jedna z etap procesu řízení a podává informace o tom, zda procesy a činnosti probíhají v souladu s tím, co bylo stanoveno za cíl. Ve veřejné správě má podobu interní, externí, profesionální a laickou (Vrabková, 2016).

hlasovací paradox, který je také nazýván jako paradox cyklického hlasování (Stiglitz a Rosengard, 2015).

S hlasovacím paradoxem souvisí tzv. Arrowův teorém, který udává, že neexistuje žádný politický mechanismus, který by respektoval individuální preference všech voličů (Peková, Pilný a Jetmar, 2008).

2.2 Volební systémy

Krejčí (2006, s. 49) vymezuje volební systém jako „*souhrn všech jednotlivců a institucí, které se účastní voleb*“. V užším pojetí, které je někdy označováno jako normativní, si můžeme volební systém představit jako souhrn pravidel či sociálních norem regulující volební vztahy. A v tom nejužším pojetí jde o pravidla přípravy voleb, která stanovil stát, organizaci voleb, a také zjišťování volebních výsledků (Krejčí, 2006).

Základními klasifikačními kritérii, jimiž rozlišujeme jednotlivé volební systémy jsou způsoby přepočtu hlasů na mandáty, velikost volebních obvodů (jednomandátové a vícemandátové volební obvody) a také možnost ovlivnit či neovlivnit zvolení konkrétního kandidáta (Říchová, 2002).

2.2.1 Většinové volební systémy

Většinový volební systém neboli systém prvního v cíli, nebo také královský volební systém, považujeme za nejstarší známý volební systém (Chytilík a Šedo, 2009).

Mandát získává kandidát s většinou hlasů. Tohoto principu je využíváno jak v jednomandátových, tak vícemandátových obvodech. Tímto způsobem v ČR jsou voleni zástupci do Senátu.

Systém je vymezen určitými charakteristikami jako je jednokolová volba, kdy se volí jeden kandidát, v jednomandátovém obvodu, ale vítězí ten, kdo získá největší počet hlasů. Je vhodný pro státy, kde je nízká gramotnost populace, protože se jedná o systém, kde nedochází k žádným přepočtům, přerozdělování hlasů apod., pouze se hlasy sečtou (Krejčí, 2006).

Rozlišujeme přidělování mandátu na základě prosté většiny hlasů voličů, anebo prostřednictvím absolutní většiny. Nejjednodušším většinovým volebním systémem je systém absolutní většiny, jehož nejstarší použití je doloženo již v 15. století v Anglii, ale v kontextu rozšiřující demokracie se systém prosadil až v roce 1885. Tato technika spočívá v tom, že mandát získává ten, kdo ve volebním obvodu obdrží od voličů nejvíce hlasů.

Volebních obvodů je tolik, kolik je poslaneckých křesel v Senátu. Při uplatnění principu absolutní většiny získá mandát ten, kdo obdrží nadpoloviční většinu všech platných odevzdaných hlasů v jednomandátovém volebním obvodu. Počet kandidátů, jež se ucházejí o mandát, není omezen, je tedy nutné počítat s tím, že se nepodaří žádnému kandidátovi získat nadpoloviční většinu, a pro tento účel je zavedeno druhé kolo voleb (Říchová, 2002). Dále se volební systém absolutní většiny dělí na dvoukolovou variantu a na málo používaný systém alternativního hlasování, který je ale velmi složitý (Cabada, Kubát a kol., 2002).

2.2.2 Poměrné volební systémy

„Při volbách s využitím systému poměrného zastoupení získávají kandidující politické strany, koalice či hnutí mandáty podle toho, jaký byl poměr mezi hlasy, odevzdanými pro ně“ (Krejčí, 2006, s. 60).

Poměrné volební systémy jsou poměrně mladé. Například v roce 1842 anglický právník Thomas Hare prezentoval první funkční a v praxi použitelný poměrný volební systém. Nyní je poměrný systém nejpoužívanějším systémem, a to pro volby parlamentní, do zastupitelstva apod. (Cabada, Kubát a kol., 2002).

Charakteristickým znakem je, že se vždy konají ve vícemandátových volebních obvodech. Pro určení výsledků je často nutné použít náročné matematické metody přepočtu hlasů na mandáty (Cabada, Kubát a kol., 2002).

Minimální počet hlasů ze všech platných odevzdaných hlasů, které musí strana získat ve volbách na určitém území představuje **volební klauzule**. Na počátku 90. let jako minimální počet volebních hlasů byla konstruována pětiprocentní volební klauzule, která v dnešní době platí pro samostatně kandidující politické strany. Pro koalice s vyšším počtem politických stran jsou stanovena jiná procenta (Kolář a kol., 2013).

Důležitým rysem poměrného systému jsou kandidátní listiny, které určují, do jaké míry mohou voliči ovlivnit zvolení konkrétního kandidáta (Říchová, 2002). V praxi se setkáváme se **systémem přísně vázané (uzavřené) kandidátní listiny**, kdy volič neovlivňuje pořadí na kandidátní listině, rozhoduje o celku. Kandidátní listina, ve které volič může vyznačit své preference se nazývá **vázaná kandidátní listina**. A poslední používanou je **volná kandidátní listina**, kdy volič libovolně mění pořadí, a tím tedy fakticky rozhoduje o pořadí zvolených kandidátů (Kolář a kol., 2013).

Existují různé techniky pro rozdělování mandátů, uvedeme si ale jen některé z nich. V systému poměrného zastoupení je nejpoužívanější Hagenbach-Bischoffova metoda. Tato metoda funguje tak, že pro každý volební obvod se vypočítá volební číslo, a tím číslem se vydělí

počty získaných hlasů jednotlivých stran. K známým metodám patří rovněž D'Hondtova metoda. Počty hlasů jednotlivých stran se dle této metody dělí čísly 1, 2, 3, 4 atd., a z číselné matice, která se tím získá, se stranám přidělují mandáty podle číselné řady, která je dána velikostí čísel, získaných dělením (Holländer, 2012).

Systémem, který nepoužívá kandidátní listiny, nazýváme volební systém jednoho přenosného hlasu. Volič, i přesto, že má jeden hlas, může udělit tolik preferencí, kolik je v obvodu k obsazení mandátů. Podmínkou platnosti hlasu je, aby volič udělil alespoň jednu první preferenci (Cabada, Kubát a kol., 2002).

2.2.3 Smíšené volební systémy

Smíšený volební systém je spojením výše zmíněných volebních systémů, tj. většinového a poměrného. Charakteristická je jeho originální a někdy i velmi složitá vnitřní struktura. Volič v tomto systému většinou disponuje dvěma hlasy zvlášť pro každou složku.

Smíšené systémy byly rozšířeny na všech kontinentech především v 90. letech 20. století, ale v dnešní době jsou méně používané. V Německu byl použit v roce 1949 a funguje dodnes (Cabada, Kubát a kol., 2002).

Chytilík a Šedo (2009) rozlišují hlavní proměnné smíšených systémů, jimiž je zejména: kombinace volebních technik v rámci obou složek, vztah mezi složkami, podíl mandátů mezi oběma úrovněmi počet hlasů, jimiž voliči disponují, počet volebních obvodů, výše klauzule v rámci poměrné složky, přirozený práh a podoba kandidátních listin.

Cabada a Kubát (2002) rozlišují dva typy smíšených systémů – smíšený volební systém závislé kombinace, kde proporční a většinová složka jsou v rámci jednoho volebního systému na sobě zcela závislé a navzájem se vyvažují, a smíšený volební systém nezávislé kombinace, kde naopak jsou na sobě obě složky zcela nezávislé.

2.3 Podstata voleb

Říchová (2002, s. 131) definuje volby „jako časově a místně sladěný, v základních otázkách právně upravený proces ustavování zastupitelských sborů jako kolegiálních představitelů suverenity nebo samosprávy těch, kteří je ustavují.“ Krejčí (2006, s. 17) říká o volbách, že jsou „svěrázným sloučením svobody a rovnosti: dávají průchod vůli jednotlivce, a to při stejné hodnotě jejich hlasu“

Položíme-li si otázku, proč je volební právo významnou součástí mezinárodních dokumentů o lidských právech, odpovíme si na ni, že volby jsou vlastně jakýmsi mechanismem,

pomocí něž demokratická společnost vyjadřuje většinovou vůli a podle ní se řídí (Klíma, 1998).

Většina autorů, např. Antoš, rozlišuje 5 základních funkcí voleb, a to funkci legitimační, výběru, integrační, kontrolní a posilování občanského vědomí. Legitimační funkcí přenášíme důvěru na konkrétní politickou reprezentaci, tedy politické strany či osoby. Formování nejpřijatelnější reprezentace je spojeno s funkcí výběru. Integrační funkce snižuje konkurenční boje mezi politickými subjekty, a to tím, že tato funkce umožňuje sjednocení názorů. Protože je vláda časově omezená, a protože se po určité době mění, plní volby i funkci kontrolní. Můžeme porovnávat výsledky nynějších představitelů s předchozími. Pátou, poslední, funkcí je posilování občanského vědomí a právo občanů se podílet na politickém dění (Říchová, 2002).

Volby mohou být přímé či nepřímé, přičemž přímé znamenají, že voliči hlasují přímo pro kandidáty, jež se později stanou poslanci. Nepřímé znamenají, že volba je zprostředkována prostřednictvím státního orgánu, samosprávného orgánu atd., tzn., že volby jsou v rukou osob, kterým voliči dali svůj hlas. Když se na volby podíváme z hlediska času, rozlišujeme volby řádné, mimořádné nebo doplňovací. Volby, konané po uplynutí časové lhůty předvídané ústavou či zákonem, označujeme jako řádné. Ty, jež se konají před uplynutím časové lhůty, jsou volby mimořádné (např. rozpuštění parlamentu). Doplňovací volby slouží k doplnění uvolněného místa v parlamentu. Když nastane případ, že jsou volby prohlášeny za neplatné, vyhláší se tzv. nové volby (Klíma, 2016). Dále se mohou konat volby celostátní, regionální nebo místní, a vedle toho mohou probíhat v jednom kole, nebo ve více kolech (Pavlíček a kol., 2014).

2.4 Legislativní vymezení voleb

Volby nejsou pouze předmětem vnitrostátních právních předpisů, ale jsou upraveny také v mezinárodních dokumentech. Podle Antoše (2008) jsou volby v ČR z hlediska mezinárodního ukotveny v těchto třech dokumentech – **Všeobecná deklarace lidských práv**, přijatá roku 1948 rezolucí Valného shromáždění OSN, je nejznámějším lidskoprávním dokumentem na světě. Článek 21 Všeobecné deklarace lidských práv říká, že „*Každý má právo, aby se účastnil vlády své země přímo nebo prostřednictvím svobodně volených zástupců.*“ (Ministerstvo školství, online). S drobnými rozdíly v porovnání s Všeobecnou deklarací lidských práv je dalším dokumentem **Mezinárodní pakt o občanských a politických**

právech³, jehož smluvní stranou je Česká republika od okamžiku svého vzniku, a třetím dokumentem je **Evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod**, resp. její Dodatkový protokol. Zmíněný Dodatkový protokol k Evropské Úmluvě z roku 1952 je podstatně stručnější a vztahuje se pouze na volby do zákonodárného sboru.

Z hlediska vnitrostátních právních předpisů je v ČR obecným východiskem článek 21 **Listiny základních práv a svobod**⁴, ve které je zakotveno obecné právo na politickou participaci, a také je nutné zmínit **Ústavu České republiky**⁵, jejíž články jsou věnované volbám odděleně u jednotlivých volebních orgánů. Články v Hlavě druhé Ústavy ČR podrobně popisují volby do obou komor (horní a dolní) Parlamentu, a volbou prezidenta republiky se zabývají články Hlavy třetí (Antoš, 2008).

2.5 Volební právo

Volební právo je nezadatelným lidským právem, a tedy odůvodněným nárokem. „(...) *může být vykonáváno jen v určitém čase, v určité pospolitosti a v přesně vymezeném čase, tedy podle dodatečných pravidel.*“ (Krejčí, 2006, s. 91). Volební právo je součástí volebního zákona, kde právo volit je obsaženo v § 4, a právo být volen najdeme v § 5.

Je definováno jako všeobecné, rovné a přímé rozhodování tajným hlasováním. Všeobecným právem se myslí, že každý člověk má právo se nepřímo podílet na politickém řízení společnosti. Z hlediska historie bylo prosazeno až ve 20. století. V ČR teprve až od roku 1918 měly právo volit i ženy. Před zavedením rovného práva některé hlasy měly větší hodnotu než hlasy jiné, nyní má každý občan hlas se stejnou hodnotou. Například ve Spojeném království měl hlas vzdělaného občana větší váhu, než hlas průměrného či méně vzdělaného občana. Tajným hlasováním se předchází volební manipulaci (Klíma, 1998). Krejčí (2006, s. 97) říká, že „*úkol zabezpečit svobodný výkon volebního práva je spojen s povinností organizátora voleb zajistit podmínky, znemožňující zjišťovat a zjistit, kdo jak hlasoval – tedy zabezpečit tajný průběh voleb.*“

Volební právo dělíme také do dvou kategorií, a to **aktivní volební právo** a **pasivní volební právo**. Aktivním volebním právem se rozumí oprávnění občana účastnit se volebního aktu a pomocí svého hlasu se podílet na formování zastupitelského sboru. Pro aktivní právo jsou zvolena určitá kritéria, a mezi ně patří věková hranice dospělosti 18 let, státní občanství

³ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech byl přijat v New Yorku roku 1966, v platnost ale vstoupil až v roce 1976. Článek 25 Paktu se zabývá volbou.

⁴ Dne 16. prosince 1992 byla Listina základních práv a svobod vyhlášena Českou národní radou jako součást ústavního pořádku České republiky (Poslanecká sněmovna, online).

⁵ Ústava je základním zákonem České republiky. Vstoupila v platnost 1. ledna 1993.

(případně místo trvalého pobytu) a důležité je také být způsobilý k právním úkonům. Pasivním volebním právem je naopak myšleno právo být volen. Není možné kumulovat několik poslaneckých mandátů. Pasivní volební právo je neslučitelné s výkonem určitých funkcí (např. soudce), překážkou může být i výkon vojenské služby, spáchání volebního podvodu, politická nezpůsobilost a další (Říchová, 2002).

Dalším dělením volebního práva může být dělení na **objektivní** a **subjektivní**. Souhrnem organizačních pravidel a institutů, přijatých formou zákona, které zajišťují průběh volebního procesu, označujeme objektivní volební právo. Politické a právní principy voleb jsou základem subjektivního práva (Cabada, Kubát a kol., 2002).

2.6 Organizace a průběh voleb

Cabada a Kubát (2002, s. 272) říkají, že „volby jsou organizačně náročným aktem, který vyžaduje časové fázování.“ Zmínění autoři rozdělují volební proces do čtyřech částí:

- Etapa volebního procesu z hlediska voličů – je nutné volby vyhlásit, stanovit datum a hlasování,
- Etapa volebního procesu z hlediska kandidátů – v rámci této etapy se jedná o určení kandidátů, registraci kandidatur, volební kampaň vč. jejího finančního zajištění, hlasování aj.,
- Etapa volebního procesu z hlediska organizátorů voleb – musí se vytvořit volební seznamy voličů, stanovit harmonogram voleb, volební komise, vyhlášení voleb a jejich oznámení, dohled a případné řešení stížností,
- Etapa volebního procesu z hlediska stanovení výsledků voleb – jedná se víceméně o závěrečnou etapu, kdy se zjistí počet hlasů, a ty se převedou na mandáty (Cabada, Kubát a kol., 2002).

2.6.1 Vyhlášení voleb

Volby jsou vyhlášeny nejpozději 90 dnů před jejich konáním, a tuto záležitost má v rukou prezident republiky. Rozhodnutí o vyhlášení je následně uveřejněno ve Sbírce zákonů.

Dle § 28 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí vede obecní úřad **stálý seznam voličů**, do kterého jsou zapsáni voliči s trvalým pobytem v příslušné obci. V případě pobytu voliče v nemocnici, porodnici, policejní cele a dalších zařízeních,

je sestavován **zvláštní seznam**, do kterého jsou tito voliči zapsáni. V tomto seznamu jsou také zapsáni ti voliči, co volí v obvodu obce na **voličský průkaz**⁶.

Nejpozději do 66 dnů před konáním voleb musí zmocněnci politické strany, politického hnutí nebo koalice podat kandidátní listinu příslušnému krajskému úřadu, který ji následně přezkoumá.

Minimální počet členů okrskové volební komise má v kompetenci stanovit starosta, a stane se tak 60 dnů před volbami. Šedesátým dnem je také ukončena možnost doplňovat do kandidátní listiny další kandidáty, nebo měnit jejich pořadí.

Patnáct dnů před volbami je zveřejněno pro voliče starostou obce oznámení o době a místě konání voleb v obci. Na webových stránkách je pověřeným obecním úřadem a krajským úřadem zveřejněn přehled o telefonním spojení do každé volební místnosti ve svém správním obvodu.

Je zakázáno zveřejňovat výsledky předvolebních a volebních průzkumů tři dny před a až do skončení hlasování.

Ministerstvo vnitra ČR ve spolupráci s firmou Moraviapress, s. r. o. zabezpečuje tisk hlasovacích lístků a další nezbytné volební materiály. Sada hlasovacích lístků obsahuje vždy soubor hlasovacích lístků, barevný krycí list, leták pro voliče se základními zásadami hlasování a list obsahující seznam zkratk názvů politických stran a politických hnutí. Hlasovací lístky se musí k voličům dostat nejpozději 3 dny před konáním voleb. Dva dny před začátkem hlasování jsou uzavřeny stálé a zvláštní seznamy voličů.

Dny voleb jsou zpravidla prezidentem republiky vyhlášeny na pátek v době od 14:00 do 22:00 hodin, a na sobotu od 8:00 do 14:00 hodin. V případě nejasného výsledku se koná druhé kolo voleb, které je vyhlášeno také prezidentem republiky v závislosti na tom, o jaké volby se jedná (Ministerstvo vnitra, online).

2.6.2 Volební obvod a okrsek

Součástí každého volebního systému je i volební obvod. Dělíme je podle velikosti, tedy počtu mandátů, které je možno získat (Cabada, Kubát a kol., 2002). Nejmenšími volebními obvody jsou obvody jednomandátové, nad deset mandátů se již jedná o velké volební obvody (Antoš, 2008).

⁶ Každý volič, který chce volit v jiném volebním okrsku, si může požádat obecní úřad o vydání voličského průkazu. Po dostavení se do volební místnosti je volič povinen tento průkaz odevzdat okrskové volební místnosti. S voličským průkazem je možné volit ve všech volbách, s výjimkou voleb do zastupitelstev obcí. Voličský průkaz se používá také v případě pobytu v zahraničí.

Volební obvod je jakési ohraničené území, ve kterém je možné získat předem stanovený počet mandátů, a tento počet je dán buď pevně, nebo jsou stanovená pravidla pro získání mandátu. V ČR rozlišujeme volebních obvody dle toho, o jaké volby se jedná. V případě voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky je stanoveno 14 volebních obvodů, a těmi jsou samosprávné kraje. Například při volbách do zastupitelstev krajů není přípustné rozdělení krajů do více obvodů, tzn. celé území kraje je volebním obvodem.

„Obecně je známo, že se zvyšující se velikostí obvodů vzrůstá míra proporcionality, a naopak se snižováním velikosti se zvyšuje disproportionálnost výsledků.“ (Chytilík a kol., 2009, s. 185).

Dílními částmi volebních obvodů jsou volební okrsky, sloužící pro příjem volebních lístků a sčítání hlasů. Zákon stanovuje, že by volební okrsky měly obsahovat přibližně 1 tisíc voličů (Antoš, 2008).

2.6.3 Volební orgány

Nejvyšším orgánem je **Státní volební komise**, která je zároveň stálým volebním orgánem. Předsedou komise je ministr vnitra. Má za úkol koordinovat přípravu, organizaci, průběh a provedení voleb do Parlamentu ČR, Senátu ČR, Evropského parlamentu, prezidenta ČR a volby do zastupitelstev krajů a obcí. Dohlíží nad zabezpečením úkonů, jež jsou nezbytné pro organizačně technické provádění voleb. Vyhotovuje zápis o výsledku voleb, vyhlašuje a uveřejňuje celkové výsledky voleb ve Sbírce zákonů a další.

Ústředním orgánem je **Ministerstvo vnitra**, které řídí organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb, a řeší stížnosti spojené se zabezpečením voleb. Zajišťuje tisk volebních materiálů a organizačně zajišťuje tisk hlasovacích lístků.

Přpravu, průběh a provedení voleb v zahraničí do Parlamentu ČR, Evropského parlamentu a volbu prezidenta republiky ČR zabezpečuje **Ministerstvo zahraničních věcí**.

Úkolem **Českého statistického úřadu** je především zpracovat a vyhodnotit výsledky voleb, a to průběžné i celkové. Mimo jiné také provádí školení určených členů okrskových volebních komisí.

Krajský úřad zajišťuje organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb. Provádí kontrolu nad průběhem voleb ve volební místnosti, řeší stížnosti a ukládá pokuty.

Pověřený obecní úřad zajišťuje pro činnost pracoviště ČSÚ potřebné místnosti a pomocné prostředky, a pracuje s ČSÚ v rámci zajištění pracovních sil a technických zařízení. Provádí kontrolu nad průběhem hlasování ve volebních místnostech a následně nad okrskovou volební komisí při sčítání hlasů.

Obecní úřad zajišťuje okrskové komisi volební místnost, potřebné pracovní síly a další organizaci. Mimo voleb do zastupitelstva obce vydává voličské průkazy.

Funkcí **Okrskové volební komise** je dbát na pořádek ve volební místnosti, zajistit hlasování, dohlížet nad průběhem hlasování, sečíst hlasy voličů a vyhotovit zápis. Členem se může stát každý, kdo dovršil věku 18 let, je způsobilý k právním úkonům a není kandidátem v právě probíhajících volbách.

Orgánem, který se zřizuje pouze pro volby do Parlamentu a pro přímou volbu prezidenta republiky, je **Zvláštní okrsková volební komise**. Předseda a nejméně další dva členové jsou jmenováni vedoucím zastupitelského úřadu 30 dnů přede dnem voleb. Funkce se ujímají složením slibu. Podmínkou být členem je dosažení věku minimálně 18 let a ovládání českého jazyka. Zvláštní okrsková volební komise zajišťuje průběh hlasování ve zvláštním volebním okrsku, dbá na to, aby byl ve volební místnosti pořádek a správně odevzdané hlasovací lístky. Následně sčítá hlasy a vyhotovuje zápis o průběhu a výsledku hlasování v těchto volbách. Volební dokumentaci odevzdá zastupitelskému úřadu, a ten ji odešle Ministerstvu zahraničních věcí (Zákon č. 147/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů).

Dalšími orgány podílejících se například na průběhu voleb do zastupitelstva kraje mohou být ředitel krajského úřadu, starosta obce, nebo primátor.

2.7 Druhy voleb v České republice

V České republice se koná 6 druhů voleb:

- do Evropského parlamentu,
- volba prezidenta republiky,
- do Poslanecké sněmovny,
- do Senátu,
- do zastupitelstev krajů a
- do zastupitelstev obcí.

Tab. 2.1 Hlavní právní předpisy České republiky týkající se voleb

Druh voleb	Právní předpis
Volba prezidenta republiky	Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů
	Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta)
Volby do Parlamentu ČR	Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů
	Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů
Volby do Evropského parlamentu	Zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů
Volby do zastupitelstev krajů	Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů
Volby do zastupitelstev obcí	Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů z Ministerstva vnitra České republiky. Online.

V dalších odstavcích si krátce rozebereme jednotlivé volby, s výjimkou voleb do Parlamentu, ke kterým se vrátíme podrobněji později. V Tab. 2.1 je shrnut přehled zákonů, jež upravují veškeré volby konané na území České republiky.

Volby do zastupitelstev krajů jsou konány 30 dnů před koncem funkčního období. Funkční období je čtyřleté. Konají se ve dvou dnech ve všech krajích podle zásad poměrného zastoupení. Prvním dnem je pátek, kdy se začíná hlasovat ve 14 hodin a končí ve 22 hodin, druhý den, tedy v sobotu, se začíná v 8 hodin a končí ve 14 hodin. Počet členů zastupitelstva kraje je stanoven v kraji do 600 tisíc obyvatel na 45 členů, v kraji nad 600 tisíc do 900 tisíc obyvatel na 55 členů, a v kraji nad 900 tisíc obyvatel na 65 členů. Členem zastupitelstva kraje se může stát každý volič, u kterého není překážka ve výkonu volebního práva (Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů).

Zastupitelé obcí jsou voleni na funkční období 4 roky podle zásad poměrného zastoupení. Dny konání voleb jsou taktéž stanoveny na pátek od 14 hodin do 22 hodin a na sobotu od 8 hodin do 14 hodin. Pokud zákon nestanoví jinak, konají se ve všech obcích, městech, městech se zvláštním postavením, také v hlavním městě Praze, městských obvodech a městských částech. Počet členů zastupitelů obce byl měl být minimálně 5 členů až 55 členů dle počtu obyvatel obce. Členem zastupitelstva obce se může stát každý, u nějž není překážka ve výkonu volebního práva (Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů).

Od roku 2004, kdy se stala Česká republika členem Evropské unie, se u nás konají volby do Evropského parlamentu. První volby do EP proběhly 11. a 12. června 2004. Volby vyhlašuje

prezident republiky na základě rozhodnutí Rady Evropské unie, a konají se v posledním roce funkčního období také ve dvou dnech. Do EP bylo v posledních volbách (2014) v rámci České republiky zvoleno 21 europoslanců, jejichž funkční období trvá po dobu 5 let. Europoslancem se může stát každý, kdo dosáhl věku nejméně 21 let a na území ČR pobývá nejméně 45 dnů (Krejčí, 2006).

Zákon o přímé volbě prezidenta byl v ČR zaveden v 8. února 2012, a první přímá volba proběhla 11. a 12. ledna 2013. Volby se konají tedy také ve dvou dnech. V případě, kdy žádný z kandidátů nezískal potřebný počet hlasů ke zvolení, tedy nadpoloviční většinu z celkového počtu odevzdaných hlasů, je vyhlášeno druhé kolo voleb. Druhé kolo voleb je konáno také ve dvou dnech, a to 14 dnů po prvním kole. Do druhého kola postupují 2 kandidáti s nejvíce odevzdanými platnými hlasy v prvním kole. Vítězem se stává ten, kdo získá největší počet hlasů. Funkční období prezidenta je 5 let s jedním možným znovuzvolením. Prezidentem se může stát každý, kdo v den konání 1. kola voleb dosáhl věku nejméně 40 let (Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů).

3 VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY

3.1 Parlament

Nejrozšířenější formou vlády ve světě je parlamentní forma vlády. Filip a Svatoň (2011) říkají, že *„parlamentarismus jako forma vlády je představován nejen institucionálně vztahy mezi parlamentem, hlavou státu a vládou, nýbrž také určitými pravidly politické hry.“* Česká republika se s určitými odchylkami oproti prvorepublikovému Československu blíží parlamentarismu s převahou politických stran (Hloušek, Kopeček a Šedo, 2018).

Parlament se vyvíjel více než tisíce let. Nejstarším parlamentem na světě je islandský Althing, zřízený již v 10. století. V první polovině 14. století se objevil parlament rozdělený na dvě komory (Kolář a kol., 2013).

Pojem „Parlament“ je odvozeným výrazem z latiny, kde „parlare“ znamená „hovořit“ či „rozmlouvat“ (Kolář a kol., 2013). Obvykle je parlament chápán jako volený sbor zástupců lidu, který vykonává zákonodárnou moc ve státě. Ve většině případů parlament sídlí v hlavním městě daného státu. Pouze výjimečně, např. v případě federací, se může sejít i mimo. Parlamenty jsou zřízeny prostřednictvím ústavy – nejvyšší právní síly. Způsobem, jakým se parlament ustavuje, jsou zpravidla volby (Filip a Svatoň, 2011).

V České republice představuje Parlament zákonodárnou moc⁷ a plní určité základní funkce. První funkcí je zastupitelská funkce, kdy parlament reprezentuje vůli lidu. Člen parlamentu není pouze zástupcem těch, co jej zvolili, ale je zástupcem celého národa. Díky zákonodárné funkci tvoří významné právní normy, a těmi vytváří rámec politického rozhodování a fungování společnosti, a to včetně ratifikování mezinárodních smluv. Další funkcí je funkce kontrolní, kterou je myšleno, že parlament, konkrétně Poslanecká sněmovna, realizuje politickou kontrolu nad vládou a jí podřízených složek státní správy. Typickou funkcí je kreativní funkce, kdy parlament hraje zásadní roli při jmenování a volbě ústavních činitelů a dalších funkcí ve státní správě. V ČR je Poslaneckou sněmovnou realizována funkce fiskální, která spočívá v pravomoci schvalovat rozpočet státu, a jeho následné plnění v podobě závěrečného účtu (Vrabková, 2016).

Parlament České republiky je tvořen dvěma komorami – Poslaneckou sněmovnou a Senátem. Již od samého počátku, kdy se připravovala nová ústava, bylo jasné, že Česká republika bude mít dvoukomorový parlament. Hloušek, Kopeček a Šedo (2018) používají

⁷ V ČR vedle zákonodárné moci rozlišujeme ještě moc výkonnou, která je tvořena prezidentem a vládou, a moc soudní, kterou jménem republiky vykonávají nezávislé soudy (Vrabková, 2016).

pro vnitřní strukturu Parlamentu České republiky pojem asymetrický bikameralismus, což je ve své podstatě dvoukomorový parlament, a kdy jednoznačně tou silnější komorou je Poslanecká sněmovna.

„Do Parlamentu České republiky se volí na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním.“ (§ 1 odst. 2 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Ústavou ČR je zamezena možnost být členem obou komor Parlamentu.

Poslanecká imunita

Každý člen Parlamentu má svá práva a své povinnosti. Jedním z práv je poslanecká imunita. Klíma (2016, s. 86) říká, že poslanecká imunita *„(...) je zvláštní ústavní a zákonodárně privilegovaný status poslance.“*

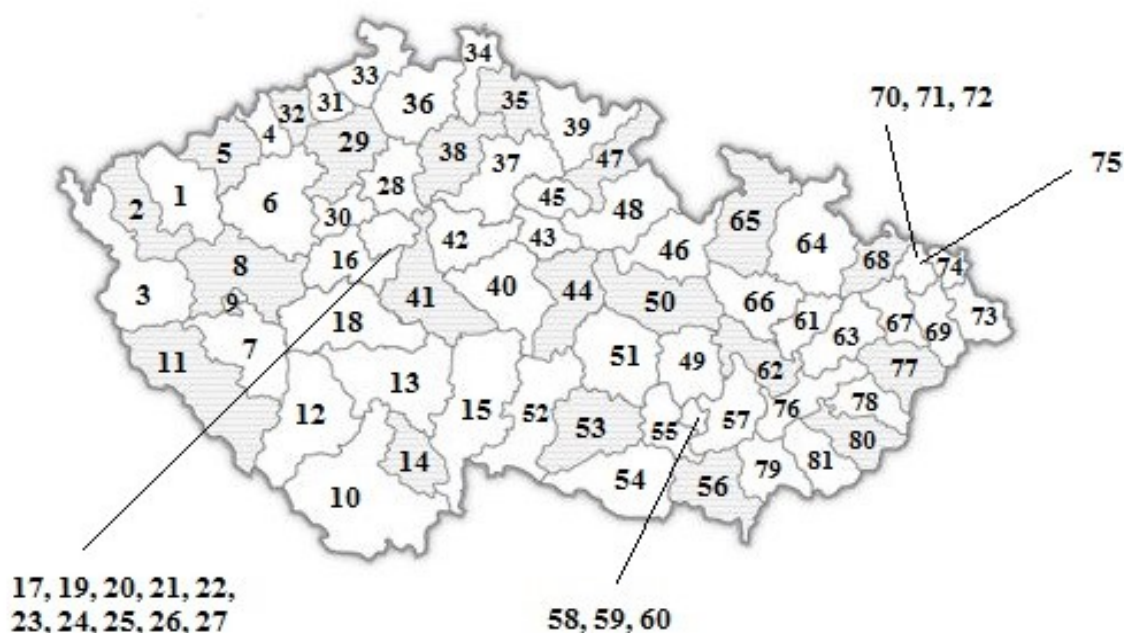
Poslaneckou imunitu je také možno definovat jako vynětí člena Parlamentu ČR ze všeobecného sankčního režimu (Kolář a kol., 2013). Imunita může být věcná a osobní. Věcnou imunitou je poslanec chráněn proti jakémukoli pronásledování a útokům. Osobní imunita spočívá v tom, že poslanec může být disciplinárně posuzován pouze v situacích, jež jsou v rozporu s řádem Parlamentu (Klíma, 2016).

V řízení v imunitních věcech hraje důležitou roli mandátový a imunitní výbor, který danou věc prošetří, umožní poslanci se vyjádřit, a návrh předloží Sněmovně. Samotné rozhodnutí je výhradní pravomocí Sněmovny, která může poslance buď zbavit procesní imunity, anebo trestní stíhání pro tuto věc navždy vyloučit. Výjimku tvoří ustanovení Ústavy, které říká, že člena Parlamentu lze zadržet, byl-li dopaden při spáchání trestného činu, nebo bezprostředně poté. Pokud ale předseda komory nedá do 24 hodin souhlas k odevzdání zadrženému soudu, je orgán povinen ho propustit (Poslanecká sněmovna, online).

3.2 Senát

Horní komoru Parlamentu tvoří Senát s 81 senátory, kteří jsou voleni na dobu 6 let, přičemž každé dva roky se konají volby do 1/3 Senátu. Pro volby do Senátu je území ČR rozděleno na 81 volebních obvodů (David, 2003). Poklesne-li počet obyvatel v některém volebním obvodu, anebo se o 15 % zvýší oproti průměrnému počtu obyvatel, který připadá na jeden mandát v celé republice, změní se území obvodů. Na Obr. 3.1 je zobrazeno, jak se ČR dělí v době voleb na volební obvody.

Obr. 3.1 Volební obvody pro volby do Senátu

Zdroj: novinky.cz. Online. Vlastní úprava.

První volby do Senátu se na území ČR konaly v roce 1996. Do Senátu se volí na základě většinového systému. Tento systém je nastaven tak, že v případě odchodu senátora z funkce, je nutno konat doplňovací volby. Článek 18 odst. 3 Ústavy vymezuje aktivní volební právo pro všechny občany ČR, kteří dosáhli věku 18 let. Pasivní volební právo bylo pro kandidáty stanoveno na 40 let. Senátorem se může stát kandidát navržený různými politickými stranami, anebo také nezávislý kandidát. Pro všechny kandidáty ale platí, že musí složit kauci ve výši 20 tisíc Kč. Kauce se kandidátovi vrací v případě, že získal alespoň 6 % z celkového počtu platných hlasů. Kandidovat může i senátor, kterému již končí mandát. Získá-li důvěru od občanů, může ve své funkci pokračovat i po další období. Kandidát je zvolen senátorem, získá-li nadpoloviční většinu odevzdaných hlasů. Pokud se tak nestane, postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů do druhého kola. Vítězí pochopitelně ten, který získá větší počet hlasů (Krejčí, 2006).

Pravomoci Senátu jsou omezenější než pravomoci Poslanecké sněmovny, která může dokonce Senát přehlasovat. V případě rozpuštění Poslanecké sněmovny dle čl. 33 Ústavy přísluší Senátu přijímat zákonná opatření ve věcech, které nesnou odkladu a vyžadovaly by jinak přijetí zákona, s výjimkou přijetí zákonného opatření ve věcech Ústavy, státního rozpočtu, státního závěrečného účtu, volebního zákona a mezinárodních smluv. Senát je trvalou

institucí, nemůže být na rozdíl od Poslanecké sněmovny rozpuštěn. Činnost Senátu je od roku 1999 řízena Zákonem č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, ve znění pozdějších předpisů.

Orgány Senátu tvoří předseda, místopředsedové, výbor, podvýbory, komise a meziparlamentní delegace. Senátorské kluby nejsou sice orgány Senátu, nýbrž spíše nezávislými organizačními složkami politických stran, přesto sehrávají mimořádnou roli v organizaci činnosti a vlastním rozhodování Senátu. K zajištění odborných, organizačních a technických úkolů byla zřízena Kancelář Senátu, v jejíž čele stojí a zastupuje ji navenek vedoucí Kanceláře Senátu (Senát, online).

3.3 Poslanecká sněmovna

Dolní komoru Parlamentu tvoří Poslanecká sněmovna, pro kterou je voleno 200 poslanců na dobu 4 let. Do Poslanecké sněmovny se volí na základě poměrného systému ve volebních krajích, tedy celkem ve 14 krajích⁸ (David, 2003).

Obr. 3.2 Volební kraje pro volby do Poslanecké sněmovny

Zdroj: ihned.cz. Online. Vlastní úprava.

Aktivní volební právo je vymezeno stejně jako u Senátu, tedy volič musí dosáhnout věku alespoň 18 let. Pasivní volební právo je umožněno všem, kteří dosáhli alespoň

⁸ Ústavní zákon č. 347/1997 Sb. ve znění ústavního zákona č. 176/2001 Sb. vymezuje vyšší územní samosprávné celky jako volební kraje.

věku 21 let, a jsou splněny podmínky volitelnosti. Rozdílným rysem od Senátu je, že kandidát nemůže být nezávislý, musí se tedy registrovat pouze strany, hnutí a koalice. Své přihlášky mohou podat okresnímu úřadu nejpozději do 66. dne před dnem konání voleb v sídle kraje, kterého se kandidátní listina týká. Dle volebního zákona je podmínkou složení volební kauce. Politická strana, hnutí nebo koalice musí na volební náklady složit příspěvek ve výši 15 tisíc Kč, a částku 210 tisíc Kč v případě kandidatury na celém území ČR (Krejčí, 2006).

Oproti Senátu má mimořádné postavení a větší rozsah pravomocí. Plní zákonodárnou i ústavní funkci. O návrhu zákona o státního rozpočtu a návrhu státního závěrečného účtu se usnáší pouze Sněmovna. Do působnosti Sněmovny dále patří projednávat návrhy zákonů a vyslovovat s nimi souhlas, schvalovat zákonná opatření Senátu, kontrolovat činnost vlády, projednávat mezinárodní smlouvy, volit a odvolávat členy Nejvyššího kontrolního úřadu a další působnost stanovenou zákonem (Zákon č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů).

Poslanecká sněmovna může být rozpuštěna⁹ prezidentem republiky v případech vypsání v Článku 35 Ústavy ČR. Prezident republiky musí rozpustit Poslaneckou sněmovnu, pokud s tím vyslovila souhlas třípětinová většina poslanců. K tomuto případu došlo v roce 2013, kdy s návrhem souhlasilo 140 poslanců ze 147 přítomných (Kolář a kol., 2013).

Jednací řád Poslanecké sněmovny

„Sněmovna upravuje v rámci tohoto zákona usnesením své vnitřní poměry a podrobnější pravidla jednání Sněmovny a jejích orgánů.“ (§ 1 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů).

Tento zákon je členěn na 21 částí a obsahuje také přílohy – Jednací řád vyšetřovací komise a Volební řád pro volby konané Poslaneckou sněmovnou a pro volby vyžadující souhlas Poslanecké sněmovny (Kolář a kol., 2013).

V úvodu Jednacího řádu Poslanecké sněmovny je popsán vznik a zánik mandátu a další záležitosti s mandátem spojené, v dalších částech se věnuje ustavující schůzi a zasedání Sněmovny, které musí být zahájeno nejpozději třicátý den po dni voleb. Zasedání svolává prezident republiky. Je stálé a zaniká uplynutím funkčního období nebo rozpuštěním Sněmovny. V Jednací řádě je také popsáno, jak probíhá v Poslanecké sněmovně projednávání zákonů a další záležitosti, jež jsou pro Sněmovnu podstatné.

⁹ Až do roku 1996, než byl ustaven Senát, nebylo možné Sněmovnu rozpustit.

3.3.1 Vznik a zánik mandátu

Zásadou existence svobodných voleb „(...) může vzniknout reprezentace lidu přítomného při rozhodování o základních otázkách státu a společnosti prostřednictvím svých reprezentantů v parlamentu.“ (Filip a Svatoň, 2011, s. 209). Höllander (2012, s. 370) říká, že „mandát představuje pověření zvolených zástupců lidu (poslanců) v zastupitelském sboru (parlamentu).“

Krejčí (2006) rozlišuje mandáty volné a vázané. Za Československa v socialistickém období byl vázaný mandát obsahem Ústavy a volebních zákonů. Voliči dávali svým hlasováním poslanci příkaz, kterým se musel řídit, znamená to tedy, že byl závislý na vůli voličů. Nyní v podmínkách ČR má mandát charakter volného mandátu. Čl. 26 Ústavy říká o volném mandátu, že poslanci nejsou při výkonu svého mandátu vázáni žádnými příkazy.

Mandát vzniká zvolením. Za okamžik zvolení se pokládá den voleb. V případě náhradníka poslance, je okamžikem nabytí mandátu ten okamžik, kdy dojde k uprázdnění mandátu toho poslance, za něhož nastupuje¹⁰. Poslanec skládá na první schůzi Sněmovny slib předepsaný Ústavou, a ten potvrdí svým podpisem. S funkcí poslance je neslučitelný výkon jiných funkcí a úřadů, např. úřad prezidenta republiky. Naopak slučitelný je mandát poslance se členstvím ve vládě (Zákon č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů).

Uzavírací klauzule je pro stranu nebo hnutí stanovena na 5 %, pro dvoukoalici na 10 %, trojkoalici 15 % a čtyřkoalici 20 % z celkového počtu hlasů. Je-li překročena uzavírací klauzule, následuje postup do skrutinia. Mandáty jsou rozděleny dle volební formule, v případě voleb do Poslanecké sněmovny se používá d'Hontův dělitel.

Mandát poslance může zaniknout několika způsoby:

- odepřením či složením slibu s výhradou,
- rezignací,
- ztrátou volitelnosti,
- uplynutím volebního období,
- rozpuštěním Poslanecké sněmovny a
- vznikem neslučitelnosti funkcí¹¹.

¹⁰ Náhradníci jsou rozdílným rysem v porovnání se Senátem, kde náhradníci neexistují.

¹¹ Neslučitelná je účast v obou komorách Parlamentu, úřad prezidenta republiky, funkce soudce, a další funkce, jež stanovuje zákon.

3.3.2 Orgány Poslanecké sněmovny

Předseda a místopředseda

V čele Poslanecké sněmovny stojí **předseda**, kterého si Sněmovna zvolí, a který zastupuje Sněmovnu navenek. Hlas předsedy má stejnou váhu jako hlas ostatních členů téže komory. Předseda Sněmovny svolává schůzi, tu i zahajuje a ukončuje, řídí i přerušuje. Jmenuje a odvolává vedoucího Kanceláře sněmovny, postupuje prezidentu republiky k podpisu přijaté zákony, dává souhlas soudu k odevzdání zadrženého poslance. V případě, že Poslanecká sněmovna odmítla dvakrát vyjádřit důvěru vládě, tak v jeho pravomoci je navrhnout předsedu vlády. Dále vykonává další úkoly stanovené zákonem, nebo úkoly uložené Sněmovnou.

Předsedu Sněmovny zastupují **místopředsedové Sněmovny** na jeho pokyn, nebo v určitém pořadí, a jejich počet je stanoven až na ustavující schůzi. V případě zástupu předsedy má místopředseda práva a povinnosti předsedy.

Předsedu a místopředsedu lze odvolat pouze na písemný návrh nejméně dvou pětin všech poslanců. Takový návrh nebyl ale doposud podán (Zákon č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů).

Výbory a podvýbory

Základem legislativní i kontrolní činnosti jsou **výbory**, které jsou ze své činnosti odpovědný Sněmovně. Výbory jsou stálé, a je jich nyní zřízeno 18. Každý výbor má svého předsedu. Výbor je usnášeníschopný, je-li přítomna alespoň třetina všech jeho členů, a aby usnášení nabylo platnosti, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných členů. Schůze s výjimkou organizačního výboru a mandátového a imunitního výboru jsou veřejné (Kolář a kol., 2013).

Každý z výborů si může zřídit své **podvýbory** pro řešení konkrétních otázek. Jednání podvýborů není veřejné. Zřízení podvýborů přispívá k celkové výkonnosti výborů (Poslanecká sněmovna, online).

Nejpočetnějším výborem je **Hospodářský výbor**, který tvoří 24 členů. Byl zřízen ještě v rámci České národní rady v roce 1992, jako orgán PS byl zřízen až koncem roku 2017. Jeho působnost tvoří širokou škálu a je v posledních letech velice vytížený.

Kontrolní výbor je Poslanecká sněmovna povinna zřídit na začátku každého volebního období. Zřizuje si Podvýbor pro kontrolu hospodaření veřejného sektoru.

Mandátový a imunitní výbor existuje již od roku 1993 po všechna volební období Poslanecké sněmovny. Schůze se mohou zúčastnit pouze členové, a další se souhlasem výboru, anebo, o kterých to stanoví Ústava.

Zřízení **Organizačního výboru**¹² se řídí § 32 o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Není legislativním výborem, nýbrž kolektivním orgánem, který doporučuje předsedovi Sněmovny program jednání. Předseda a místopředsedové Sněmovny jsou ze své funkce také předsedou a místopředsedy Organizačního výboru.

Petiční výbor má dlouhou historii již od roku 1918, kdy byl vytvořen v Národním shromáždění, s jiným názvem byl zřízen v České národní radě, a v roce 1993 se stal orgánem Poslanecké sněmovny. Jeho úkolem je projednávat petice, které jsou zasílány Poslanecké sněmovně. Zabývá se také problematikou lidských práv a postavení národnostních menšin. Ač jsou schůze veřejné, může si výjimečně schůzi prohlásit za neveřejnou.

Záležitostí státní rozpočtu ČR a státního závěrečného účtu se zabývá **Rozpočtový výbor**. Mimo to projednává i některé rozpočtové kapitoly jako např. Kancelář prezidenta republiky, Poslanecká sněmovna, Senát, Ministerstvo financí, Český statistický úřad, Státní dluh, Operace státních aktiv a Všeobecná pokladní správa. Zabývá se i legislativní činností a přesuny finančních prostředků, tzv. rozpočtová provizoria.

Výborem, ve kterém se projednávají převážně zákony, je **Ústavně právní výbor**. Tohoto projednávání se účastní i sám Ministr spravedlnosti.

Činností **Volebního výboru** je výběr vhodných kandidátů pro volby členů Rady České televize a do Rady Českého rozhlasu.

Výbor pro bezpečnost se zabývá otázkami vnitřní a vnější bezpečnosti.

Povinně zřizovaným výborem je **Výbor pro evropské záležitosti**, jež hraje klíčovou úlohu při výkonu parlamentní kontroly evropské agendy v Poslanecké sněmovně. Řeší aktuální evropská témata, evropskou legislativu, která je následně přenášena do českého právního řádu.

Na rozdíl od Výboru pro bezpečnosti se **Výbor pro obranu** zabývá pouze tou vnější stránkou, tedy vnější obranou státu.

Legislativní návrhy Ministerstva práce a sociálních věcí a jiných zástupců v sociální oblasti, projednává **Výbor pro sociální politiku**.

Činnost **Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu** vyplývá již z názvu. Jeho činnost se soustředí i na projednávání kapitol návrhu zákona o Státním

¹² Výborem je zřízen Podvýbor pro přípravu návrhů na propůjčení nebo udělení státních vyznamenání, který projednává návrhy od poslanců, občanů, skupiny občanů či organizací.

rozpočtu a Závěrečného účtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstva kultury ČR, Státního fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie a další.

Velmi širokou věcnou specializaci zastává **Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj**. Návrhy, jež projednává, často spadají do agend jiných ministerstev.

Projednávání zákonů v oblasti zdravotnictví, zejména problematiky zdravotní péče, léčiv, financování, má na starost **Výbor pro zdravotnictví**. Je jakýmsi specializovaným orgánem Poslanecké sněmovny, která mu přikazuje projednávat zákony mezi prvním a druhým čtením, a také mezi druhým a třetím. Patří mezi výbory s nejvyšším počtem zastoupených poslanců.

Ochranou přírody a krajiny, ochranou vod, ochranou ovzduší a dalších složek životního prostředí se zabývá **Výbor pro životní prostředí**. V kompetenci má i návrhy rozpočtu a závěrečné účty Státního fondu životního prostředí, Českého statistického úřadu a Ministerstva životního prostředí.

Garantem všech mezinárodních smluv je **Zahraniční výbor**. Po vstupu České republiky do Evropské unie narostla výboru agenda s tím spojená. Reprezentuje ve světě a udržuje kontakty s partnerskými výbory v Evropě. Hlavním zájmem je zahraniční politika země.

Zemědělský výbor je zřízen zejména pro projednávání návrhů zákonů v oblasti zemědělství, potravinářství, lesního a vodního hospodářství, rybářství apod.

Komise

Poslanecká sněmovna si může zřizovat stálé nebo dočasné komise. Mohou být zřízeny dle jednacího řádu, na základě zvláštních zákonů, anebo jsou zřizovány vyšetřovací komise, jež jsou upraveny přímo Ústavou. Vyšetřovací komise je zřízena, navrhne-li to nejméně pětina poslanců.

Stálé delegace

Jsou zřízeny za účelem reprezentace státu nebo Parlamentu v parlamentních shromážděních mezinárodních organizací a u Meziparlamentní unie.

Kancelář Poslanecké sněmovny

Ač se nejedná o orgán Sněmovny, je nutné zmínit i Kancelář Poslanecké sněmovny. Kancelář Poslanecké sněmovny je zřízena v obdobné formě jako organizační složky státu, tudíž nemá právní subjektivitu, ale funguje jako samostatná účetní jednotka. Jednací řád Poslanecké

sněmovny vymezuje Kanceláři Poslanecké sněmovny hlavní náplň, a tj. plnit úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti Poslanecké sněmovny, a také jejich orgánů a funkcionářů, poslanců a poslaneckých klubů. V čele stojí vedoucí Kanceláře, jež je z činnosti Sněmovny odpovědný předsedovi Sněmovny¹³. Kancelář zaměstnává asi 320 lidí na pracovní poměr, zřídka na dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr¹⁴ (Poslanecká sněmovna, online).

3.4 Financování voleb do Poslanecké sněmovny

Pro potřeby voleb je ze státního rozpočtu¹⁵ vyčleněna kapitola Všeobecná pokladní správa, výdaje na volby jsou tedy plně hrazeny ze státního rozpočtu ČR. Základním ukazatelem pro stanovení výše předpokládaných výdajů na volby je počet volebních okrsků v kraji, a s tím spojený průměrný počet členů okrskových volebních komisí (dále jen OVK), kterým jsou vypláceny odměny, a dále jsou zde zahrnuty ostatní předpokládané výdaje nezbytné pro organizačně technické zabezpečení voleb. V případě, že výdaje převyšují částku, jež byla převedena do jednotlivých rozpočtů, je třeba zažádat u Ministerstva financí o posílení rozpočtu.

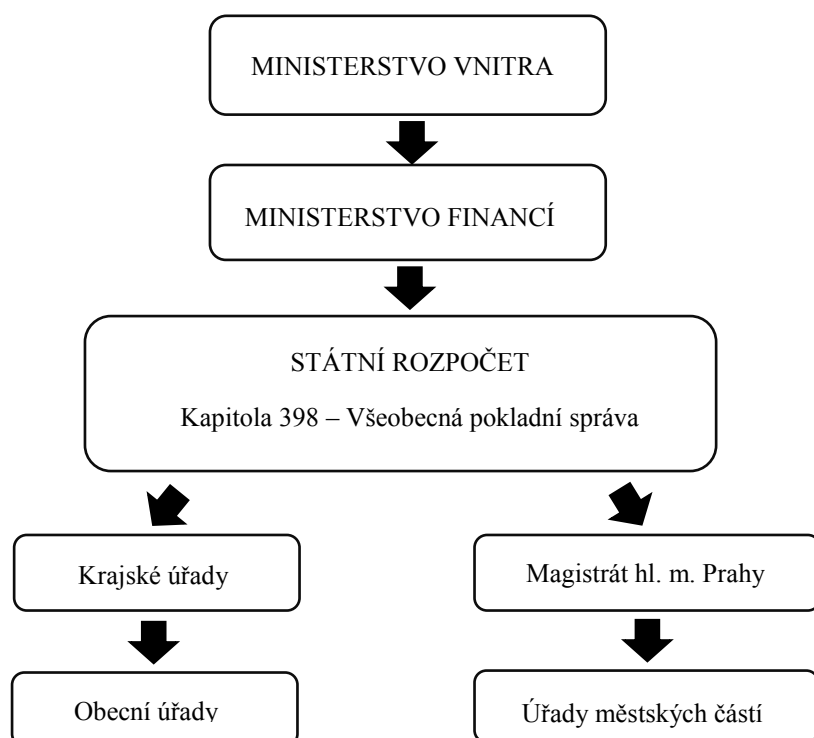
Nakládání s peněžními prostředky upravuje směrnice Ministerstva financí o postupu obcí a krajů při financování voleb MF-62 970/2013/12-1204 ze dne 19. prosince 2013 (dále jen Směrnice MF). Účelová dotace je poskytnuta krajům a obcím na základě podkladů od Ministerstva vnitra. Na výdaje obcí je dotace poskytnuta prostřednictvím příslušných krajů, v jejichž správním obvodu leží. Magistrát hl. m. Prahy rozdělí prostředky svým městským částem (Ministerstvo vnitra, online). Postup, jakým se peněžní prostředky přerozdělují, je zobrazen na Obr. 3.3.

¹³ Předseda Sněmovny jmenuje a odvolává vedoucího Kanceláře.

¹⁴ Pracovněprávní vztahy se řídí Zákoníkem práce a ostatními pracovněprávními předpisy. Plat a odměna zaměstnanců za pracovní pohotovost je upravena zvláštním zákonem a Platovým řádem Kanceláře Poslanecké sněmovny.

¹⁵ Státní rozpočet je centralizovaný peněžní fond. Je nejvýznamnějším veřejným rozpočtem, který je využíván jako nejdůležitější finanční nástroj v hospodaření státu (Peková, Pilný a Jetmar, 2008).

Obr. 3.3 Financování voleb do Poslanecké sněmovny

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR. Online. Vlastní úprava.

Důležitý je také § 12 vyhlášky č. 233/2000 Sb.¹⁶, který stanovuje odměny členům OVK. Ve vyhlášce¹⁷ je odměna stanovena tak, že členovi OVK náleží 1 300 Kč, zapisovateli OVK 2 000 Kč, a předsedovi OVK 2 100 Kč. Konají-li se volby s volbami jinými, zvyšuje se odměna o 400 Kč, znamená to, že členovi OVK je vyplaceno 1 700 Kč, zapisovateli OVK 2 400 Kč a předsedovi OVK 2 500 Kč. V případě konání druhých kol voleb se odměna zvyšuje o 200 Kč. Je tedy poté odměna členovi OVK navýšena na 1 500 Kč, zapisovateli OVK na 2 200 Kč a předsedovi OVK na 2 300 Kč. V letech 2013 i 2017 byly odměny členům OVK vypláceny o 500 Kč nižší než v současné době. Řadovým členům OVK byla stanovena odměna ve stejné výši jako nyní, tzn. 1 300 Kč, v případě konání voleb s jinými volbami ve výši 1 700 Kč, a v případě druhého kola 1 500 Kč.

Zvláštní odměny jsou vypláceny všem členům OVK, jež se účastnili všech zasedání, v nepřítomnosti člena OVK může být odměna krácena. Příprava volební místnosti není výkonem funkce člena OVK, a proto mu za tuto činnost nenáleží zvláštní odměna. Členu OVK,

¹⁶ Vyhláška Ministerstva vnitra o provedení některých ustanovení zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů.

¹⁷ V roce 2018 po devíti letech došlo ke změně výše odměn členům OVK, s výjimkou odměn řadovým členům, kterým zůstává částka stejná jako doposud

který je výdělečně činný, ale není v pracovním poměru, náleží odměna ve výši 43 Kč za hodinu a maximálně 340 Kč za den jako náhrada za ušlý zisk.

Od 1.1.2014 jsou odměny zdaňovány jako příjem ze závislé činnosti. Odměny jsou vypláceny obecním úřadem do 30 dnů od ukončení činnosti OVK.

Z přijatých prostředků lze hradit **základní kancelářské potřeby** jako je např. papír, psací pomůcky, nůžky, desky na spisy, sponky, USB flash disky a jednoduché kalkulačky. USB flash disk a jednoduchou kalkulačku je možno pořídit maximálně jednou za pět let, a za nejvýše možnou pořizovací cenu 200 Kč vč. DPH za kus. Dalšími výdaji mohou být **poštovní poplatky, instalace a provoz výpočetní techniky a reprografické techniky**, včetně jejich oprav, ale nelze z těchto prostředků uhradit jejich pořízení.

Z prostředků lze také uhradit **dopravní výkony** při cestách vlastními vozidly, tedy náklady na spotřebu PHM při přípravě a při konání voleb, dopravu členů OVK na školení apod. Ve Směrnici je také dovoleno hradit **cestovní náhrady** členů OVK a dalších členů podílejících se na volbách až do ukončení jejich činnosti.

Přednostně by měla obec využít své vlastní prostory. Není-li to možné, mohou být prostředky použity na **pronájem nebytových prostor**. Lze uhradit také výdaje na technický provoz, běžný úklid v souvislosti s volbami, ozvučení prostor, nebo pronájem mobilního sociálního zařízení. Úklidem není myšleno, např. mytí oken, malování místností, ani nákup hygienických potřeb. Na **vybavení volebních místností** lze z dotace použít maximálně 1 000 Kč na jednu místnost.

Dále se jedná o **Platy zaměstnanců** v pracovním poměru na dobu určitou nebo odměny osob vyplácené podle dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, jež souvisí s přípravou voleb, a také výdaje na veřejné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení.

Nezbytnou součástí voleb jsou hlasovací lístky, na které se dotace také vztahuje, a to konkrétně na **distribuci hlasovacích lístků**. Částka činí 3,50 Kč na jednoho voliče, a 1 Kč na jednoho voliče na kompletaci a vkládání hlasovacích lístků do obálek. Moraviapress, s. r. o. je jedinou tiskárnou, která může v České republice tisknout hlasovací lístky. Mimo hlasovací lístky tiskne i jiné materiály související s volbami, např. volební zákon a pokyny pro okrskové volební komise.

Dotace se vztahuje se i na **občerstvení**, které je poskytnuto nepeněžitou formou. Nepeněžitou formou se myslí, např. zajištění baget, chlebičků, pečiva, nealkoholických nápojů (alkoholické nápoje nejsou přípustné). Občerstvení může být taky poskytnuto formou balíčků, nebo jako oběd v restauraci, jež je vystaven obci na fakturu, nebo je obcí zaplacen hotově.

Výše hrazeného stravného odpovídá výši dolní hranice stanovené sazby stravného dle zákoníku práce¹⁸. Občerstvení může být poskytnuto až po čtyřech hodinách nepřetržité přítomnosti.

Pochopitelně jsou hrazeny i **Zvláštní odměny členům OVK**, které byly již zmíněny výše.

Do výdajů na volby je zahrnuto i **Zajištění telefonního spojení** do každé volební místnosti. Není možné prostředky použít na zakoupení mobilních telefonů či SIM karet. (Směrnice Ministerstva financí)

Všechny zmíněné výdaje jsou zaznamenávány podle druhového třídění rozpočtové skladby na položky **5 – Běžné výdaje**, jež je stanoveno vyhláškou Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ Dle § 176 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů je za činnost trvající 5 až 12 hodin stanovena nejnižší hranice občerstvení ve výši 78 Kč, za činnost v rozsahu 12 až 18 hodin je to 119 Kč, a za činnost nad 18 hodin je to 186 Kč.

4 ZHODNOCENÍ ZABEZPEČENÍ VOLEB DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY

Zabezpečení voleb je výkonem státní správy. Volby jsou plně financovány státem z kapitoly Všeobecná pokladní správa. Jak bylo uvedeno již v podkapitole 3.4. Použití těchto poskytnutých peněžních prostředků je upraveno ve Směrnici MF. Dle této Směrnice je možné použít peněžní prostředky pouze na výdaje nezbytně nutné pro organizačně-technické zabezpečení voleb.

Českým statistickým úřadem jsou uveřejněny po ukončení voleb statistiky o volební účasti, jež budou dále v této kapitole použity pro zhodnocení volební účasti v roce 2013 a 2017.

Volby do Poslanecké sněmovny jsou dále upraveny především Ústavou ČR a Zákonem č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu ČR.

4.1 Zabezpečení voleb

Dny voleb do Poslanecké sněmovny jsou vyhlášeny prezidentem republiky 90 dní před samotným konáním voleb ve Sbírce zákonů (viz Příloha č. 1 a Příloha č. 2). Volby, jimiž se budeme dále v této práci zabývat, se konaly 25.-26. října 2013 a 20.-21. října 2017. V roce 2013 se jednalo o předčasné volby z důvodu rozpuštění dolní komory.

Na webových stránkách Ministerstva vnitra České republiky je zveřejněn časový harmonogram, jež stanovuje úkoly a lhůty pro volby do Poslanecké sněmovny (viz Příloha č. 3).

Ustanovení § 14 zákona o volbách do Parlamentu řeší problematiku okrskových volebních komisí. Minimální počet stanoví starosta s přihlédnutím k počtu voličů ve volebních okrsku ve lhůtě 60 dnů přede dnem voleb. Minimální počet členů komise je nejméně 5, výjimku tvoří volební okrsky do 300 voličů, kde komise se může skládat ze 4 členů. Zapisovatel okrskové volební komise je starostou jmenován 41 dnů před volbami a vedoucí zastupitelského úřadu jmenuje zapisovatele zvláštní okrskové volební komise 39 dnů před volbami. Jejich první zasedání se koná 21 dnů před volbami.

Od vyhlášení voleb má zastupitelský úřad a konzulární úřad České republiky povinnost poskytnout informace voličům žijícím v územním obvodu zastupitelského úřadu o době a místě konání voleb, a informovat také o možnosti zápisu do zvláštního seznamu voličů.

V kompetenci starosty je 45 dnů před konáním voleb poskytnout informace o počtu a sídle volebních okrsků zveřejněním na úřední desce. Volební okrsky se od vyhlášení voleb již nesmí měnit.

Ode dne vyhlášení voleb až do 7 dnů před konáním voleb je možné podat žádost o vydání voličského průkazu. V případě osobního předání žádosti je umožněno podat žádost i dva dny předem. Nejdříve 15 dnů předem lze předat voličské průkazy voliči. Dva dny před volbami jsou uzavřeny stálé a zvláštní seznamy voličů.

Je zakázáno dle § 16 odst. 7 zákona zveřejňovat výsledky předvolebních a volebních průzkumů.

Dle § 38 odst. 4 zákona musí být hlasovací lístky voličům doručeny nejpozději 3 dny před volbami. Volební místnosti musí být vybaveny volební schránkou, přenosnou volební schránkou, dodatečným množstvím hlasovacích lístků, prázdnými úředními obálkami, výpisy ze stálého a zvláštního seznamu, a zákonem upravujícím volby do Poslanecké sněmovny. V den voleb se musí zkontrolovat, zda volební schránka a přenosná volební stránka jsou prázdné, a následně je předseda OVK zapečetí.

Volič musí prokázat svou totožnost a české státní občanství platným dokladem. Od OVK obdrží úřední obálku, a v odděleném prostoru vloží volič do obálky jeden hlasovací lístek, na kterém může vyznačit nejvýš u čtyřech kandidátů pořadové číslo. Po opuštění vyhrazeného prostoru k úpravě hlasovacích lístků, vloží volič úřední obálku s hlasovacím lístkem do volební schránky.

Druhý den voleb ve 14:00 h je ukončeno hlasování, předseda OVK otevře volební schránku. Spočítají se úřední obálky, a jejich počet se porovná se záznamy ve výpisech stálého a zvláštního seznamu. Následuje vyjmutí hlasovacích lístků z obálek, a sečtení odevzdaných platných hlasů a oddělení těch neplatných. ČSÚ zjistí celkový počet platných hlasů ve všech volebních krajích, a následně vypočte počet mandátů připadajících na jednotlivé kraje. Celkové výsledky voleb jsou uveřejněny Státní volební komisí.

4.2 Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny

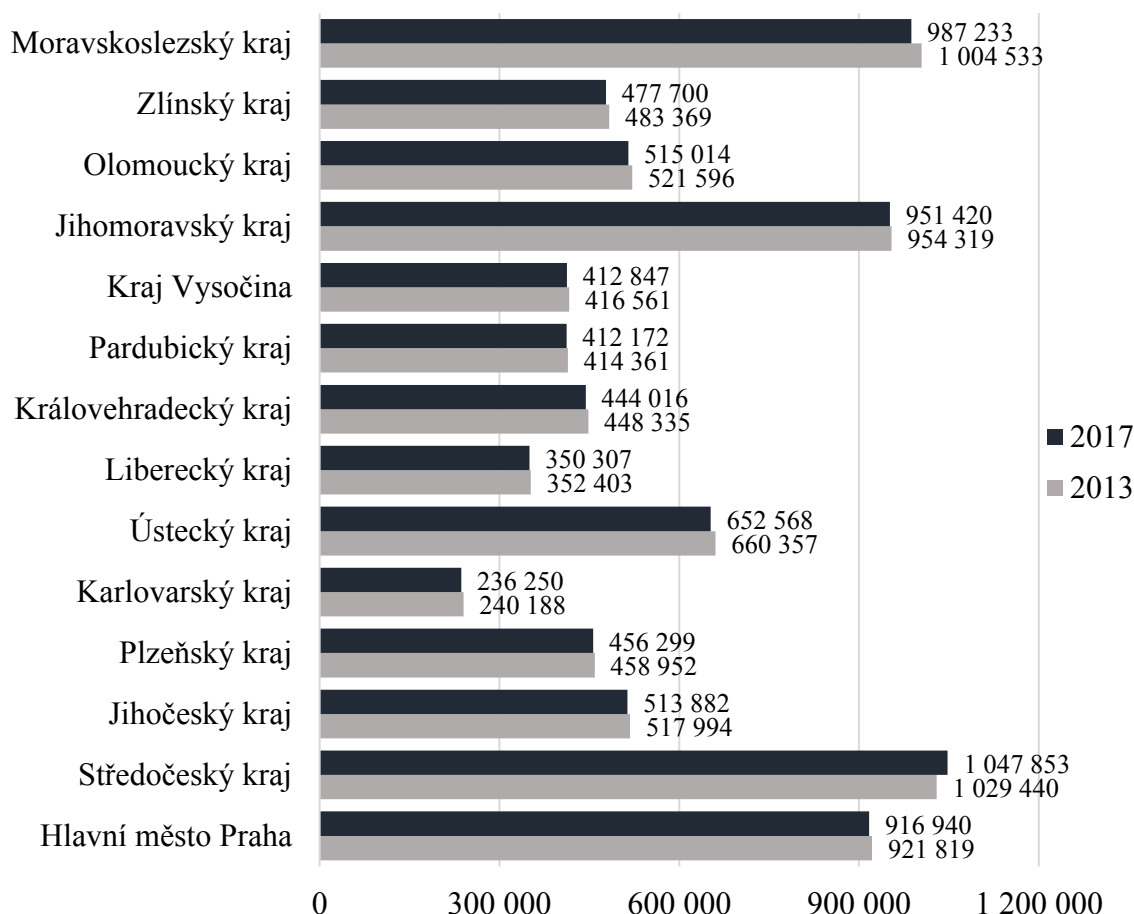
Volební účast nám udává průměrnou intenzitu účasti obyvatel ve volbách. Je vyjádřena procentuálním podílem aktivních voličů ve vztahu ke všem občanům, jež mají aktivní volební právo (Cabada, Kubát a kol., 2002).

Volby do Poslanecké sněmovny se řadí k volbám, kde je poměrně vysoká volební účast, a to v průměru 60 %, například oproti Senátu, kde volební účast nepřesahuje 40 %. Volební účast je ovlivněna řadou faktorů, jimiž mohou být např. demografické a socioekonomické podmínky, náboženství, důvěra v kandidující politiky či politické strany, druh voleb, nebo také dny, na které volby připadají.

Voliči v seznamu

Zapsaným voličem se rozumí volič zapsaný v seznamu, který je veden obecním úřadem, ve kterém má volič své trvalé bydliště. Kolik voličů v seznamu bylo v jednotlivých krajích v roce 2013 a v roce 2017, zobrazuje Obr. 4.1.

Obr. 4.1 Voliči v seznamu v jednotlivých krajích České republiky v roce 2013 a 2017

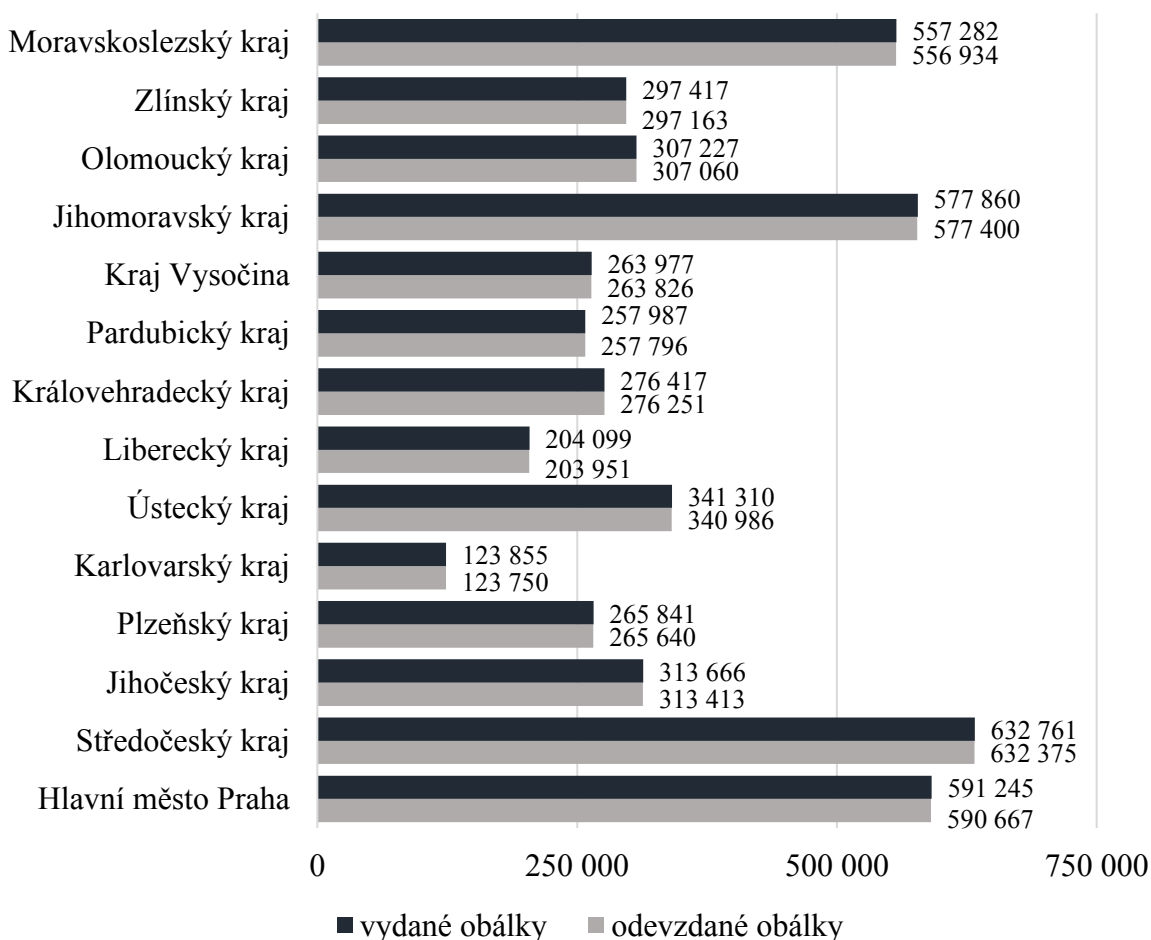
Zdroj: ČSÚ. Online. Vlastní zpracování.

V rámci České republiky se v roce 2017 snížil počet zapsaných voličů na 8 374 501 oproti roku 2013, kdy celkový počet zapsaných voličů byl 8 424 227. Nejvíce zapsaných voličů ve sledovaných letech bylo ve Středočeském kraji, kdy v roce 2013 počet zapsaných voličů v tomto kraji tvořil z celkového počtu zapsaných voličů 12,22 %, a v roce 2017 se jejich počet zvýšil o 0,29 %. Nejméně zapsaných voličů bylo v Karlovarském kraji, kdy v roce 2013 byl procentuální podíl z celkového počtu zapsaných voličů 2,85 %, a ve druhém sledovaném roce se počet snížil o 0,03 %.

Vydané a odevzdané obálky

Vydané obálky se rovnají počtu osob, jež jsou aktivní voliči¹⁹, tedy přišli volit, a kterým byla ve volební místnosti vydána obálka. Odevzdané obálky jsou ty, které voliči vhodili do volební schránky ve volební místnosti. Pro lepší vypovídací schopnost jsou vydané a odevzdané obálky v roce 2013 a 2017 rozděleny do dvou grafů (Obr. 4.2; Obr. 4.3).

Obr. 4.2 Vydané a odevzdané obálky v jednotlivých krajích České republiky v roce 2013

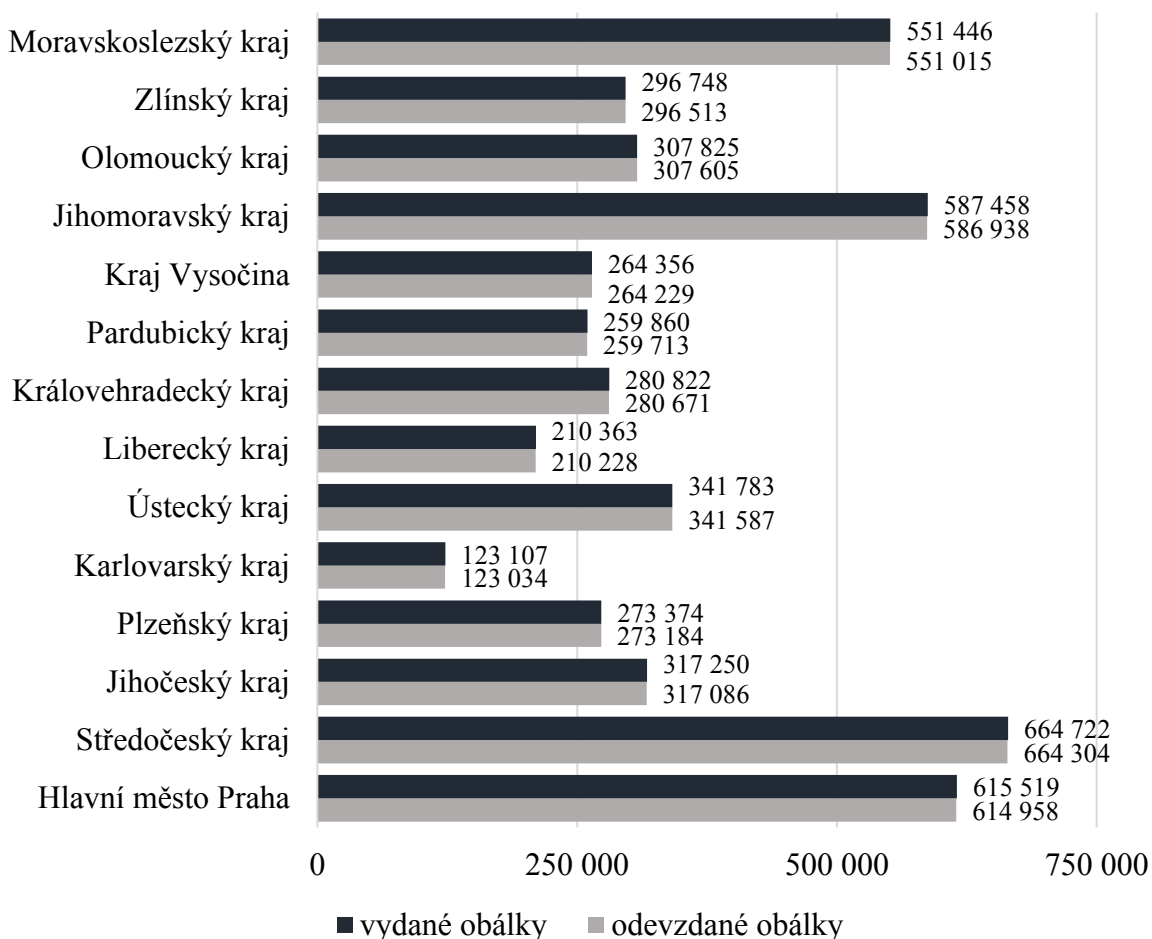
Zdroj: ČSÚ. Online. Vlastní zpracování.

Celkový počet vydaných obálek v roce 2013 činil 5 010 944, odevzdáno bylo ale o 3 732 méně obálek, tedy 5 007 212. Vydaných obálek bylo nejvíce ve Středočeském kraji, a to 12,63 % z celkového počtu vydaných obálek. Taktéž odevzdaných obálek bylo nejvíce ve Středočeském kraji, a to s podílem na celkovém počtu 12,63 %. V Moravskoslezském kraji

¹⁹ Aktivním voličem může být každý občan České republiky, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let, je zapsán v seznamu voličů a nevznikla žádná překážka výkonu aktivního volebního práva, např. zbavení způsobilosti k právním úkonům.

byl nejvyšší rozdíl mezi počtem vydaných a odevzdaných obálek, a to 348 obálek. Rozdíly mezi vydanými a odevzdanými obálkami nejsou markantní.

Obr. 4.3. Vydané a odevzdané obálky v jednotlivých krajích České republiky v roce 2017

Zdroj: ČSÚ. Online. Vlastní zpracování.

V roce 2017 se vydalo o 83 689 více obálek oproti roku 2013, tj. 5 094 633. Odevzdaných bylo o 3 568 méně než vydaných, a to je 5 091 065 obálek. Opět jako kraj s nejvyšším počtem vydaných a odevzdaných obálek můžeme zmínit kraj Středočeský. Oproti roku 2013 se ve Středočeském kraji vydalo o 5,05 % více obálek a odevzdalo se také o 5,05 % více. Tentokrát největší rozdíl mezi vydanými a odevzdanými hlasy byl v Hlavním městě Praze, a to 561 obálek.

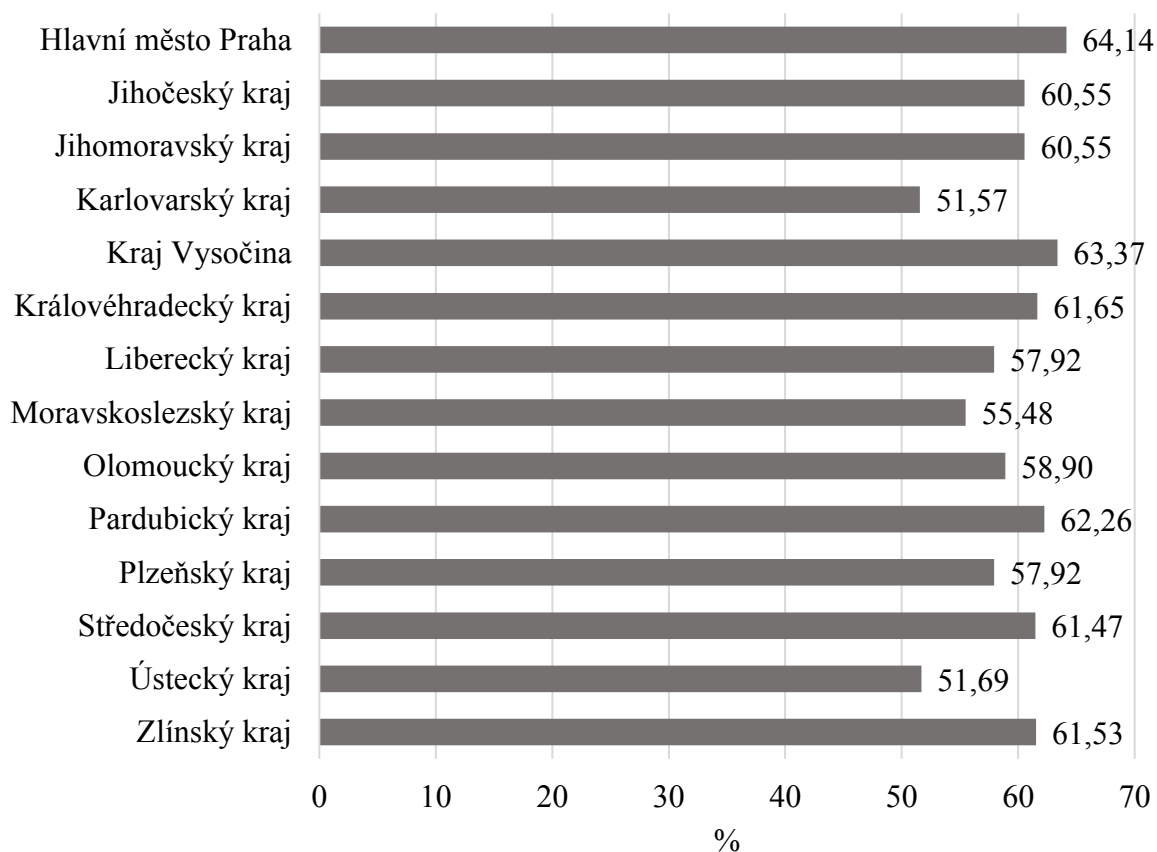
Počet odevzdaných obálek ještě není konečné číslo volební účasti, některé hlasy mohou být totiž neplatné. Za neplatný hlas je považováno např., když volič vloží do úřední obálky více hlasovacích lístků, nebo přetržený lístek, nebo není-li na předepsaném tiskopise. V roce 2013 bylo platných 4 969 984 hlasů, procentuálně bylo platných 99,26 %. Rozdíl mezi

odevzanými a platnými hlasy, tj. neplatných hlasů bylo 37 228. V roce 2017 bylo platných 5 060 745 hlasů, rozdíl mezi platnými a odevzanými byl 30 320 hlasů. V procentuálním vyjádření bylo platných 99,40 % hlasů.

Volební účast

Volební účast se vypočte se jako podíl osob, kterým byla vydána úřední obálka a osob, které byly zapsány v seznamu. Průměrná volební účast ve volbách v celé republice je vypočtena z volebních účastí v jednotlivých krajích a udává se v procentuálních hodnotách s přesností na dvě desetinná místa bez zaokrouhlení. Procentuální účast v jednotlivých krajích ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013 je zobrazena na Obr. 4.4.

Obr. 4.4 Volební účast v jednotlivých krajích České republiky v roce 2013 v %

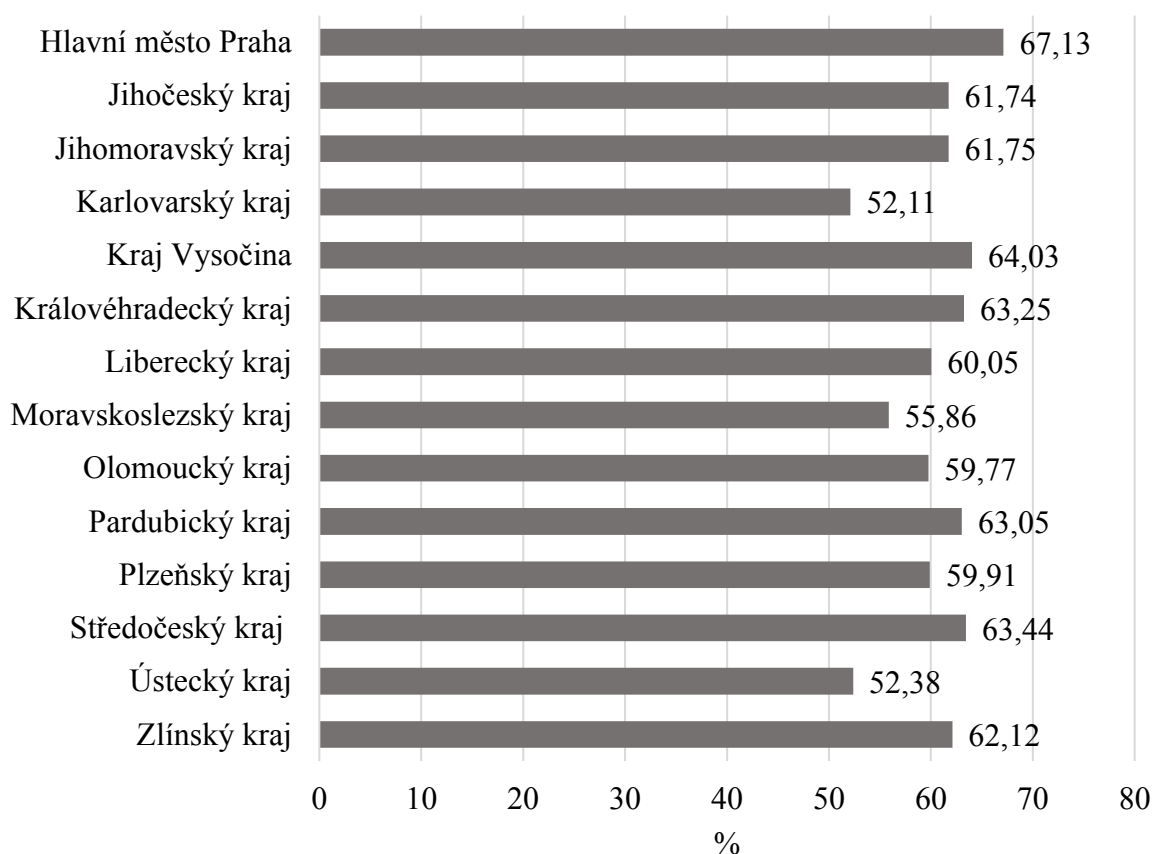
Zdroj: ČSÚ. Online. Vlastní zpracování.

Volební účast v rámci České republiky v roce 2013 dosahovala 59,48 % s 4 969 984 platnými hlasy ve 14 873 volebních okrscích. Co se týče krajů, nejvíce voličů se účastnilo voleb v Hlavním městě Praze, kde účast dosahovala 64,14 %, tj. o 4,66 % více než je průměrná účast

v rámci ČR. Vysokou volební účast, tj. nad 60 %, dosahovalo 6 krajů – Kraj Vysočina, Královéhradecký kraj, Zlínský kraj, Středočeský kraj, Jihomoravský kraj a Jihočeský kraj. Naopak nejnižší účast zaznamenal Karlovarský kraj, kde účast byla až o 12,57 % nižší než v kraji s nejvyšší volební účastí.

Jakých procentuálních hodnot dosahovala volební účast ve volbách o 4 roky později, tedy v roce 2017, je patrné z Obr. 4.5.

Obr. 4.5 Volební účast v jednotlivých krajích České republiky v roce 2017 v %

Zdroj: ČSÚ. Online. Vlastní zpracování.

V roce 2017 byla účast v rámci celé České republiky 60,84 % s 5 060 745 platnými hlasy ve 14 865 volebních okrscích. Oproti předchozím volbám v roce 2013 se volební účast zvýšila o 1,36 %. Ač v Hlavním městě Praze není nejvyšší počet voličů, volební účast dosahuje nejvyšší účasti oproti ostatním krajům v ČR, a to 67,13 %, což je o 6,29 % více než byla procentuální účast v rámci celé ČR. Volební účasti vyšší, než je průměrná účast za Českou republiku, dosáhlo 8 krajů. Vůbec nejnižší účast byla v Karlovarském kraji, a to až o 15,02 % méně než v Hlavním městě Praze. V těsném závěsu za Karlovarským krajem byl Ústecký kraj,

kde byla volební účast pouze o 0,27 % vyšší. V porovnání s volební účastí v roce 2013 si Hlavní město Praha drží nejvyšší volební účast, a Karlovarský kraj naopak nejnižší.

4.3 Výdaje na volby do Poslanecké sněmovny

Přijaté dotace obcí nebo krajem je účelová a zařazuje se na položku **4111 – Neinvestiční přijaté transfery** s příslušným znakem. Dotace se poskytuje na základě ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) a § 14 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). Výdaje spojené s přípravou a konáním voleb jsou v případě voleb do Parlamentu České republiky zařazeny pod **paragraf 6114** s účelovým znakem **98 071**. Celková částka obcím je navržena dle rozhodnutí Ministerstva vnitra s přihlédnutím k počtu volebních okrsků v dané obci. Výdaje jsou zaznamenávány podle druhového třídění rozpočtové skladby na položky stanovené vyhláškou Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláškou o finančním vypořádání č. 435/2017 Sb. je stanoven termín, kdy dojde k finančnímu vypořádání poskytnuté dotace. Tomu předchází předběžné vyúčtování výdajů krajů, které jsou kraji předloženy Ministerstvu financí do 60 dnů od ukončení činnosti okrskových volebních komisí.

Financování voleb

Na základě rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky je krajům poskytnuta dotace v předem stanovené výši. Po ukončení voleb dochází k přepočítávání, kolik bylo na volby skutečně použito. V závislosti na tom jsou poté poskytnuty doplatky, anebo kraji navraceny nepoužité finanční prostředky nazpět.

V Tab. 4.1 a Tab. 4.2 můžeme vidět v jak výši byla dotace poskytnuta krajským úřadům, obcím, a také konečné vypořádání.

Tab. 4.1 Finanční vypořádání voleb v roce 2013 v tis. Kč

Kraj	Krajský úřad		Obce	
	Dotace	Skutečnost	Dotace	Skutečnost
Středočeský	200	205	44 100	34 079
Jihočeský	100	67	30 800	26 889
Plzeňský	100	211	23 300	18 570
Karlovarský	100	14	9 400	7 952
Ústecký	100	65	29 100	21 951
Liberecký	100	64	13 800	11 404
Královehradecký	100	46	23 200	16 263
Pardubický	100	41	21 400	15 742
Vysočina	100	54	30 400	20 167
Jihomoravský	100	68	38 700	31 055
Olomoucký	100	56	24 784	22 104
Zlínský	100	96	19 100	16 203
Moravskoslezský	100	84	36 400	36 232
Praha	-	-	35 000	35 866
Celkem	1 400	1 071	379 484	314 477

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních údajů Ministerstva financí ČR.

V roce 2013 byla z kapitoly Všeobecná pokladní správa uvolněna účelová dotace krajským úřadům na volby do Poslanecké sněmovny ve výši 1 400 000 Kč. S výjimkou Středočeského kraje, kterému byla poskytnuta dotace ve výši 200 000 Kč, byla ostatním krajům přidělena dotace ve výši 100 000 Kč. Středočeskému kraji byl poskytnut doplatek ve výši 5 000 Kč, a poté se tedy podíl na skutečné celkové dotaci krajským úřadům rovnal 19,14 %. Nejvíce bylo poskytnuto Plzeňskému kraji, a to odpovídalo 19,70 % ze skutečné celkové dotace krajským úřadům. Po vypořádání celková částka poskytnutá krajským úřadům činila 1 071 000 Kč. Z přidělené dotace 1 400 000 Kč se nepoužilo 23,50 % peněžních prostředků. Středočeskému kraji bylo z této částky poskytnuto 19,14 %. Obcím byla poskytnuta dotace ve výši 379 484 000. Po vypořádání celková dotace činila 314 477 000 Kč, a z toho 10,84 % bylo poskytnuto obcím v Moravskoslezském kraji. Obce celkově vyčerpaly o 17,13 % méně peněžních prostředků, než původně činila přidělená dotace. Městským částem hl. města Prahy byl poskytnut doplatek ve výši 866 000 Kč.

Tab. 4.2 Finanční vypořádání voleb v roce 2017 v tis. Kč

Kraj	Krajský úřad		Obce	
	Dotace	Skutečnost	Dotace	Skutečnost
Středočeský	200	200	37 600	33 733
Jihočeský	100	85	28 700	26 050
Plzeňský	200	195	19 900	18 027
Karlovarský	100	10	8 300	7 136
Ústecký	100	73	28 200	19 983
Liberecký	100	81	13 700	11 084
Královehradecký	100	84	17 100	15 783
Pardubický	100	43	17 300	15 695
Vysočina	100	51	22 200	19 566
Jihomoravský	100	77	33 800	28 154
Olomoucký	100	35	24 600	20 240
Zlínský	100	71	17 800	15 487
Moravskoslezský	100	62	35 500	31 344
Praha	-	-	36 500	34 179
Celkem	1 500	1 067	341 200	296 461

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních údajů Ministerstva financí ČR.

V roce 2017 byla účelová dotace krajským úřadům zvýšena na 1 500 000 Kč oproti roku 2013 z důvodu zvýšení dotace Plzeňskému kraji ze 100 000 Kč na 200 000 Kč, tedy o 100 %. Po vypořádání byla o 3,75 % nižší oproti skutečné dotaci v roce 2013. Skutečně bylo nejvíce poskytnuto Středočeskému kraji, kdy se výše dotace podílela 18,74 % na celkové výši skutečně poskytnuté dotace krajským úřadům. Nevyčerpal se 28,87 % z přidělené dotace krajským úřadům. Obcím bylo poskytnuta dotace 341 200 000 Kč, ale po konečném vypořádání částka dosahovala výše 296 461 000, což je o 6,08 % méně než v roce 2013. K doplatkům v případě obcí nedošlo. Z původně přidělené celkové dotace obcím se nevyčerpal 13,11 %.

Výdaje na volby do Poslanecké sněmovny v roce 2013 a 2017

V další části se budeme věnovat jednotlivým položkám výdajů souvisejících s volbami, na které je vynaloženo nejvíce peněžních prostředků. Pro srovnání v letech 2013 a 2017 budou použity výdaje v rámci celé České republiky. Tyto výdaje jsou evidovány na položkách 5 – Běžné výdaje.

Největším výdajem v roce 2017 byla položka **5021 – Ostatní osobní výdaje**, na kterou připadlo 188 621 983,50 Kč. Tato položka představovala velmi podstatnou část z celkových výdajů, a to 64,04 %. Zaznamenávají se sem především odměny pro členy okrskových volebních komisí.

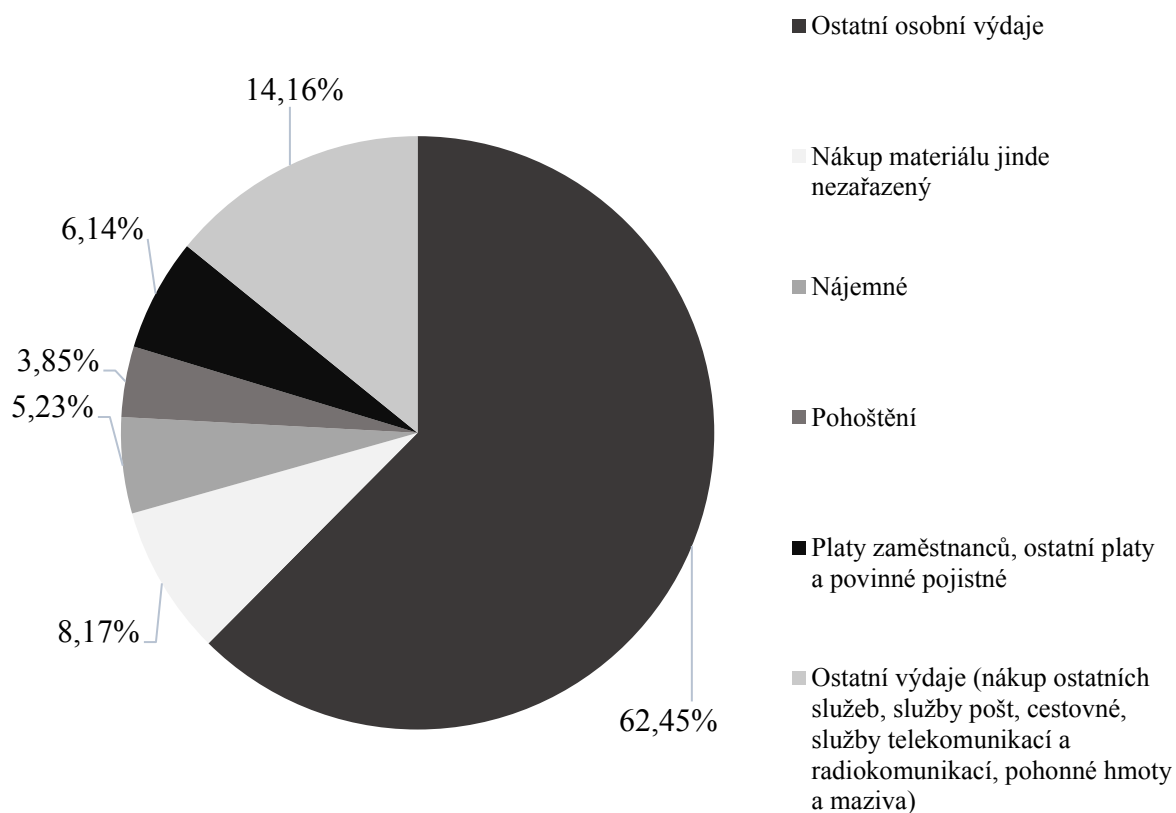
Podstatně menší část z celkových výdajů oproti výše zmíněné položce tvořila položka **5169 – Nákup ostatních služeb**, a to 29 368 781,33 Kč. Velkou část také zaujímala položka **5139 – Nákup materiálu jinde nezařazený**, na kterou bylo použito 20 667 888,87 Kč. Zde se zaznamenávají výdaje spojené s vybavením volebních místností. Na položku **5164 – Nájemné** připadlo 16 153 474,04 Kč. Kromě pronájmu nebytových prostor pro konání voleb sem patří i prostory pro konání školení okrskových volebních komisí, výdaje na běžný úklid a technické vybavení. Platy zaměstnanců v hlavním pracovním poměru jsou zaznamenávány na **5011 – Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech**, a to ve sledovaném roce v částce 11 342 432,56 Kč.

Vysoké výdaje byly také vynaloženy na **5175 – Pohoštění**. Na občerstvení členů okrskových volebních komisí, a také občerstvení pozorovatelům mezinárodních institucí, jež sledují průběh a konání voleb, bylo poskytnuto 10 612 405,15 Kč. Výše stravného na jednoho člena je stanoveno dle Zákoníku práce, a pro rok 2017 činilo 72 Kč. Do souhrnné částky 20 294 180,52 Kč můžeme zahrnout **5019 – Ostatní platy** (3 703 861,24 Kč), **5031 – Povinné pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti** (3 320 977,90 Kč), **5032 – Povinné pojistné na veřejné zdravotní pojištění** (1 192 460,13), **5039 – Ostatní povinné pojistné placené zaměstnavatelem** (734 448,69 Kč).

Důležitou roli hrály také výdaje na poštovné, např. se jedná o distribuci hlasovacích lístků k voličům, a tyto výdaje byly ve výši 5 306 907,28 Kč evidovány na položku **5161 – Poštovní služby**. Nezbytnou položkou je také **5173 – Cestovné**, které činilo 2 153 178,69 Kč. Na **Služby telekomunikací a radiokomunikací**, které souvisí např. se zajištěním telefonního spojení do volebních místností, bylo vynaloženo 944 752,57 Kč a evidují se na položku **5162**. Na položce **5156** se sledují **pohonné hmoty a maziva**, které se rovnaly 533 583,45 Kč. S volbami souvisí podstatně více výdajů, např. opravy a udržování, služby školení a vzdělávání, mzdové náhrady, programové vybavení apod., ale výše popsané výdaje tvoří výrazné částky z celkového objemu výdajů.

Podíl jednotlivých položek na celkové částce výdajů vynaložených na volby jsou vyobrazeny na Obr. 4.6 a Obr. 4.7, které jsou umístěny pod sebe pro snadnější porovnání.

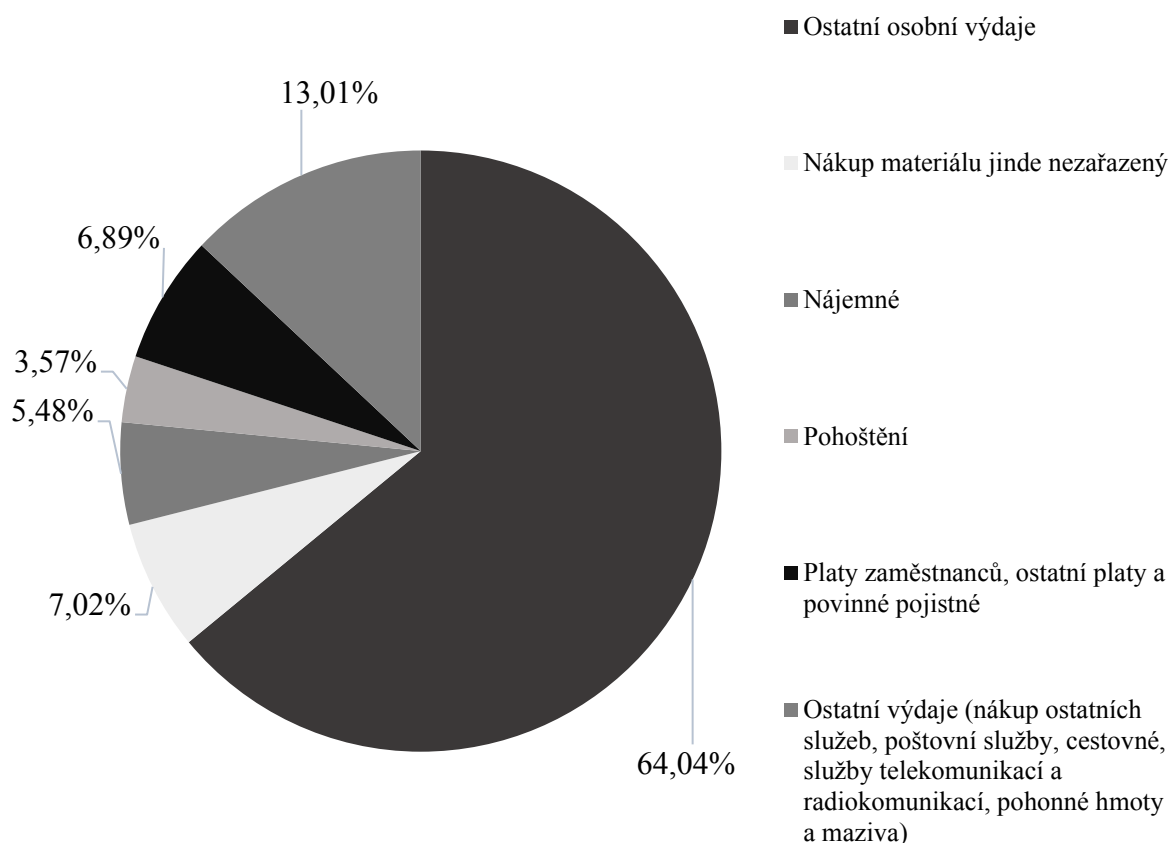
Obr. 4.6 Podíl jednotlivých výdajů na celkových výdajích na volby do PS v roce 2013

Zdroj: ČSÚ. Online. Vlastní zpracování.

Na Obr. 4.6 a Obr. 4.7 můžeme vidět jednotlivé položky výdajů. Pro lepší vypovídací schopnost jsou některé výdaje součástí složky výdajů, jež jsou podobného charakteru. Na Obr. 4.6 vidíme, že největší část zaujímaly Ostatní osobní výdaje, jež tvořily 62,45 %. Další vyobrazené výdaje tvořily výrazně menší část. Například na Pohoštění připadlo 3,85 %, což bylo oproti největší položce až o 58,60 % méně.

Obr. 4.7 Podíl jednotlivých výdajů na celkových výdajích na volby do PS v roce 2017

Zdroj: ČSÚ. Online. Vlastní zpracování

Na Obr. 4.7 vidíme, že největší část opět připadla na Ostatní osobní výdaje, a to 64,04 %. Oproti roku 2013 (Obr. 4.6) zde došlo ke zvýšení o 1,59 %. Položka Nákup materiálu jinde nezařazený zaznamenala pokles o 1,15 %. Další výdaje se příliš nezměnily v porovnání s výdaji v Obr. 4.6.

I v roce 2013 největší podíl na celkových výdajích měla výdajová položka **5021 – Ostatní osobní výdaje**, na niž připadlo 193 535 075,48 Kč, což dle Obr. 4.6 odpovídá 62,45 % z celkové částky vynaložené na volby. I když podíl na celkových výdajích byl v roce 2017 o 1,59 % vyšší, tak celková částka byla nižší než v roce 2013.

Na položku **5169 – Nákup ostatních služeb** připadlo 33 920 539,22 Kč. Pro rok 2017 se výdaje na ostatní služby snížily o 4 551 757,89 Kč. Ke snížení došlo také v případě položky **5139 – Nákup materiálu jinde nezařazený**, kdy v roce 2013 na tuto položku připadlo 25 315 490,22 Kč, tedy o 4 647 601,35 Kč více než v roce 2017.

Výdaje na položku **5164 – Nájemné** se pohybují v obou letech relativně na stejné úrovni, pro rok 2013 se rovnaly 16 209 285,79 Kč. Příliš se nemění ani **5011 – Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech**,

pro rok 2013 byly ve výši 11 470 310,10 Kč. Na **5175 – Pohoštění** se vydalo 11 934 708,88 Kč, což představuje v roce 2017 ušetření 1 322 303,73 Kč oproti předchozím volbám. Pro rok 2013 byla výše stravného stanovena na 66 Kč dle Zákoníku práce. **Ostatní platy a povinné pojistné** představují souhrnnou částku 19 020 189,85 Kč, která je oproti roku 2013 nižší o 1 273 990,67 Kč.

Na položku **5161 – Poštovní služby** připadlo 5 162 226,26 Kč. V roce 2013 na položky **5173 – Cestovné** (2 660 425,10 Kč), **5162 – Služby telekomunikací a radiokomunikací** (1 384 093,71 Kč), **5156 – Pohonné hmoty a maziva** (765 739,35 Kč) připadlo méně peněžních prostředků oproti roku 2017, a to při sečtení těchto položek se jedná o úsporu ve výši 1 178 743,45 Kč.

4.4 Finanční náročnost voleb

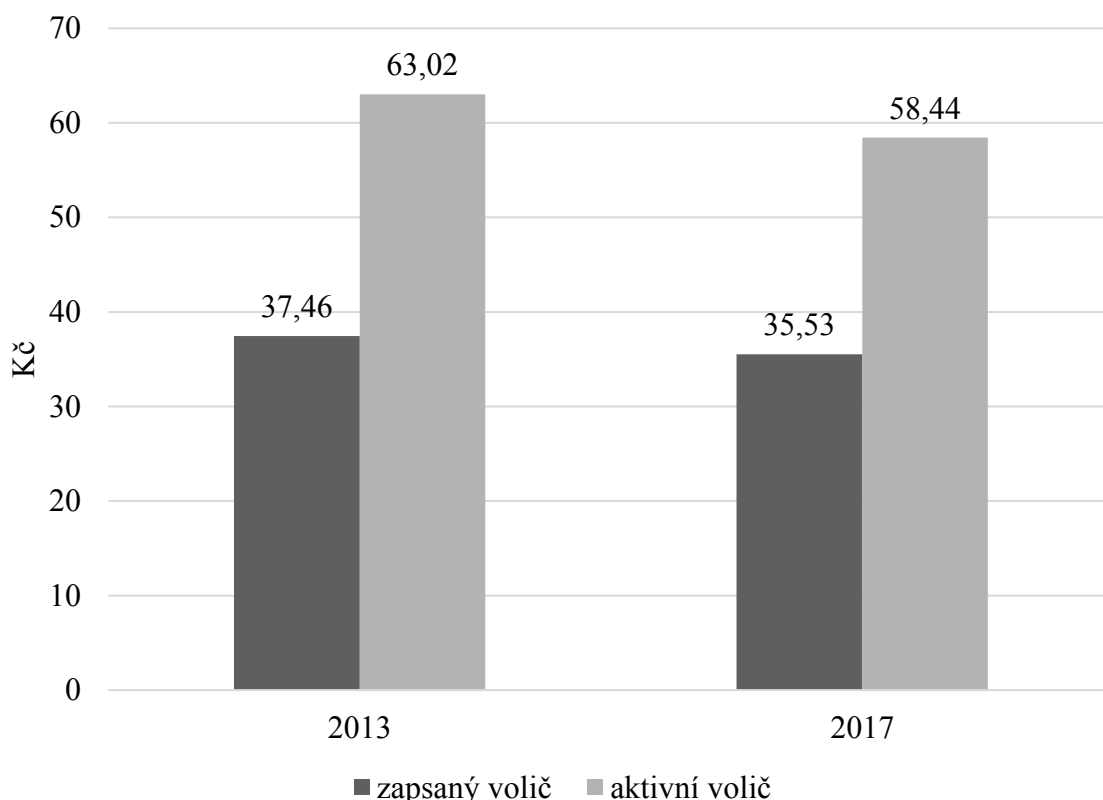
Tato podkapitola vychází z údajů z předchozích podkapitol. Bude se zabývat přepočtem celkových výdajů vynaložených na volby na jednoho voliče a porovnání těchto výsledků mezi roky 2013 a 2017. Pro tyto potřeby budou použity poměrové ukazatele. Pojmy „zapsaný volič“ a „aktivní volič“ byly definovány již výše (viz podkapitola 4.2).

Po finančním vypořádání celkové vynaložené peněžní prostředky na volby do Poslanecké sněmovny byly v roce 2013 ve výši 315 548 000, v následujících volbách v roce 2017 se snížily na částku 297 528 000 Kč (viz Tab. 4.1 a Tab. 4.2). Při přepočtu **na jednoho zapsaného voliče** připadlo 37,46 Kč, a v roce 2017 to bylo 35,53 Kč.

Pro přehlednost jsou veškeré výdaje na jednoho zapsaného voliče a jednoho aktivního voliče jsou shrnuty v grafech Obr. 4.8 a Obr. 4.9.

Z Obr. 4.8 vidíme jaká částka z celkových výdajů připadá na jednoho zapsaného voliče a jednoho aktivního voliče ve sledovaných letech. V případě jednoho zapsaného voliče v roce 2017 se částka snížila o 1,93 Kč oproti roku 2013. V případě jednoho aktivního voliče bylo zatížení v roce 2017 o 4,58 Kč menší, než v roce 2013.

Obr. 4.8 Celkové výdaje na jednoho zapsaného voliče a jednoho aktivního voliče v roce 2013 a 2017 v Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Největší výdajová položka Ostatní osobní výdaje v roce 2013 připadla na jednoho zapsaného voliče ve výši 22,97 Kč, a v roce 2017 se z důvodu nižších výdajů na tuto položku snížila i částka na jednoho voliče na 22,52 Kč. Další výrazná položka Nákup ostatních služeb představovala 4,03 Kč na jednoho zapsaného voliče v roce 2013. Tento výdaj se v roce 2017 snížil na 3,51 Kč. K vysokým výdajům se řadil také Nákup materiálu jinde nezařazený, který se na jednoho zapsaného voliče v roce 2013 rovnal částce 3,01 Kč a 2,47 Kč v roce 2017. Nájemné připadlo pro rok 2013 na jednoho zapsaného voliče na 1,92 Kč a v roce 2017 téměř shodná částka, a to 1,93 Kč. Sečteme-li Platy zaměstnanců, ostatní platy a povinné pojistné, a podělíme počtem zapsaných voličů, dostaneme v roce 2013 částku 3,62 Kč, výdaje se na jednoho zapsaného voliče v roce 2017 mírně zvedly na 3,78 Kč. Pohoštění je realizováno nepeněžitou formou, např. jako oběd v restauraci, bagety či formou balíčků atp. Na jednoho zapsaného voliče tyto výdaje v roce 2013 činily 1,42 Kč, a v roce 2017 se snížily na 1,27 Kč. Na položku Poštovní služby se zejména zaznamenává distribuce volebních lístků k voličům, na jednoho zapsaného voliče tedy v roce 2013 připadlo 0,61 Kč, a v roce 2017 se nepatrně výdaj zvýšil na 0,63 Kč na jednoho zapsaného voliče. Cestovné bylo v roce 2013 po přepočtu

na jednoho zapsaného voliče 0,32 Kč, a v roce 2013 pokleslo na 0,26 Kč. Služby telekomunikací a radiokomunikací představovaly na jednoho zapsaného voliče pro rok 2013 částku ve výši 0,16 Kč, v roce 2017 došlo ke snížení na 0,11 Kč. Výdaj Pohonné hmoty a maziva představuje z vybraných výdajů nejmenší položku, tudíž na jednoho zapsaného voliče tento výdaj v roce 2017 odpovídal částce 0,09 Kč, a v roce 2013 byl tento výdaj ještě snížen, odpovídal tedy částce 0,06 Kč.

Dále se podíváme na finanční zatížení **na jednoho aktivního voliče**. V roce 2013 skutečná celková dotace připadla na jednoho aktivního voliče ve výši 63,02 Kč, v roce 2017 přišlo k volbám ale více voličů, tudíž na jednoho aktivního voliče připadlo o 4,58 Kč méně než v roce 2013, a to 58,44 Kč. V porovnání s výdaji na jednoho zapsaného voliče můžeme vidět, že na jednoho aktivního voliče připadají částky vyšší, což vyplývá z logiky věci, protože zapsaných voličů je více než těch, co skutečně přišli k volbám a vhodili úřední obálku se svým hlasovacím lístkem do urny.

Ostatní osobní výdaje představují v roce 2013 částku ve výši 38,65 Kč na jednoho voliče, a v následujících volbách 37,05 Kč. Výrazně méně připadá na voliče položka Nákup ostatních služeb, a to 6,77 Kč v roce 2013, a 5,77 Kč v roce 2017. Výdajová položka Nákup materiálu jinde nezařazený v roce 2013 po přepočtu na jednoho aktivního voliče činila 5,06 Kč, a o celou 1 Kč se v roce snížila na 4,06 Kč. Nájemné po přepočtu v roce 2013 činilo 3,24 Kč a 3,17 Kč v roce 2017. Opět sečteme Platy zaměstnanců, ostatní platy a povinné pojistné, a dostaneme na jednoho aktivního voliče v roce 2013 částku 6,09 Kč, a v roce 2017 nepatrně více, a to 6,21 Kč. Výdaje na Pohoštění činily v roce 2013 na jednoho aktivního voliče 2,38 Kč a v roce 2017 se snížily na 2,08 Kč. Poštovní služby představovaly v roce 2013 na jednoho aktivního voliče 1,03 Kč a 1,04 Kč v roce 2017. Na jednoho aktivního voliče činilo v roce 2013 Cestovné 0,53 Kč, a pro rok 2017 to bylo 0,42 Kč. V roce 2013 Služby radiokomunikací a telekomunikací po přepočtu činily 0,28 Kč a 0,19 Kč v roce 2017. Z vybraných výdajů Pohonné hmoty a maziva představují nejnižší výdaj na jednoho aktivního voliče, a to v roce 2013 pouze 0,15 Kč, a v následujících volbách v roce 2017 se výdaj snížil na 0,10 Kč.

Tab. 4.3 Jednotlivé výdaje na jednoho zapsaného voliče a na jednoho aktivního voliče v roce 2013 a 2017 v Kč

Výdaj	2013		2017	
	Zapsaný volič	Aktivní volič	Zapsaný volič	Aktivní volič
Ostatní osobní výdaje	22,97	38,65	22,52	37,05
Nákup ostatních služeb	4,03	6,77	3,51	5,77
Nákup materiálu jinde nezařazený	3,01	5,06	2,47	4,06
Nájemné	1,92	3,24	1,93	3,17
Platy zaměstnanců, ostatní platy a povinné pojistné	3,62	6,09	3,78	6,21
Pohoštění	1,42	2,38	1,27	2,08
Poštovní služby	0,61	1,03	0,63	1,04
Cestovné	0,32	0,53	0,26	0,42
Služby radiokomunikací a telekomunikací	0,16	0,28	0,11	0,19
Pohonné hmoty a maziva	0,09	0,15	0,06	0,10

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tab. 4.3 vychází ze zjištěných údajů v rámci této podkapitoly. Jsou v ní uvedeny jednotlivé výdaje a částky, které připadly na jednoho zapsaného voliče a jednoho aktivního voliče ve sledovaných letech. Jak je na první pohled patrné, na jednoho zapsaného voliče a jednoho aktivního voliče připadají nejvíce Ostatní osobní výdaje a nejméně výdaj Pohonné hmoty a maziva, a to dokonce v roce 2013 i v roce 2017. Z logiky věci jsou částky v případě jednoho aktivního voliče vyšší než v případě jednoho zapsaného voliče. Lze konstatovat, že jednotlivé výdaje byly v roce 2013 vyšší než v roce 2017. Výjimkou jsou např. Platy zaměstnanců, ostatní platy a pojistné, kdy v roce 2017 byly částky vyšší než v roce 2013. Taktéž výdaje Poštovní služby a Cestovné dosahovaly vyšších částek v roce 2017 v porovnání s rokem 2013.

5 ZÁVĚR

Volební právo je jedním z nepominutelných lidských práv. Od vzniku České republiky první volby do Poslanecké sněmovny proběhly v roce 1996. Jsou konány jednou za čtyři roky po uplynutí funkčního období. Výjimku tvořily roky 1998 a 2013, kdy se konaly volby předčasné.

Bakalářská práce byla zaměřena na volby do Poslanecké sněmovny, na organizační činnosti s nimi spojené a jejich financování.

Cílem bakalářské práce, který byl formulován v Úvodu, bylo zhodnocení zabezpečení voleb do Poslanecké sněmovny ve volebních letech 2013 a 2017. Zabezpečením se rozumí organizace voleb vyplývající z legislativních požadavků a financování voleb ze státního rozpočtu.

Ve druhé kapitole bakalářské práce byly vymezeny volby po teoretické stránce. Volby jsou upraveny dokumenty, jež některé z nich vznikly před více než 50 lety. Na to bylo navázáno podstatou voleb, a také volebními systémy, které jsou v České republice zavedeny. V rámci teoretické části byly také uvedeny etapy organizace voleb, vymezeny pojmy volební obvod a volební okrsek, a byly charakterizovány volební orgány, bez kterých by se volby neobešly. Stručně byly také rozebrány druhy voleb konané na území České republiky, s výjimkou voleb do Poslanecké sněmovny, které byly již součástí kapitoly třetí. Dále tedy byla podrobně rozebrána Poslanecká sněmovna, její struktura, činnosti, volby do Sněmovny, a s tím spojené financování voleb dle Směrnice Ministerstva financí. V praktické části bylo navázáno na předchozí kapitoly, byla soustředěna na organizační zabezpečení, zhodnocení volební účasti a výdajů použitých na volby včetně finanční náročnosti na jednoho zapsaného a jednoho aktivního voliče.

Volby probíhaly v roce 2013 ve 14 873 volebních okrscích, a v roce 2017 ve 14 865 volebních okrscích. Aby se mohly volby ve volebních okrscích uskutečnit, je třeba zajistit řadu organizačně technických činností, které jsou stanoveny časovým harmonogramem – co je třeba zajistit před volbami, během voleb, a po volbách. Mezi takové činnosti se řadí v první řadě vyhlášení voleb prezidentem republiky ve Sbírce zákonů. Před volbami je také nutné zajistit stálé a zvláštní seznamy voličů, volební okrskové komise včetně zvláštních volebních okrskových komisí, připravit volební místnosti a doručit všem zapsaným voličům hlasovací lístky apod. Ve dnech voleb se činnost soustřeďuje již na samotné hlasování, na kontrolu při hlasování a následné sčítání hlasů. Po ukončení voleb je nutné celkové volební výsledky zveřejnit.

Financování voleb probíhá prostřednictvím státního rozpočtu České republiky z uvolněných prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa. Účelné vynakládání peněžních prostředků je stanoveno ve Směrnici MF. Mezi výdaje na volby patří – osobní výdaje, kde jsou zahrnuty odměny členům zastupitelstva včetně odvedených daní, nákup ostatních služeb, kterými se myslí např. výdaje spojené s výpočetní technikou, nákup materiálu spojený s volbami, kam můžeme zahrnout např. kalkulačky, psací potřeby, pravítka apod., dále platy zaměstnanců v pracovním poměru a ostatní platy, povinné pojistné, výdaje na pohoštění, nájemné, které lze snížit použitím vlastních prostor, a další výdaje (poštovní služby, cestovné, služby radiokomunikací a telekomunikací, a pohonné hmoty a maziva). V obou sledovaných letech největší výdajovou položku tvořily osobní výdaje, která v roce 2013 představovala 62,45 % a 64,04 % v roce 2017 z celkových výdajů. Druhou největší položkou byl nákup ostatních služeb, na který připadlo podstatně méně finančních prostředků, a to 10,75 % v roce 2013 a 9,87 % v roce 2017 z celkových výdajů.

Poměrové ukazatele nám ukazují, že výdaje na jednoho aktivního voliče byly zhruba 1,5krát větší než původně plánované výdaje na jednoho zapsaného voliče. Mezi roky 2013 a 2017 nenastala žádná výrazná změna, volební účast se drží v průměru kolem 60 %, a proto zatížení na jednoho aktivního voliče bylo v obou letech obdobné. Co se týče volební účasti v krajích, pomyslné první místo připadá na hl. město Praha, kde byla účast v obou sledovaných letech vyšší, než byla průměrná volební účast. Naopak pod celorepublikový průměr dosahovala volební účast v Karlovarském kraji.

Z práce vyplývá, že volby jsou organizačně i finančně náročné. Při volební účasti 59,48 % v roce 2013 připadlo na jednoho zapsaného voliče 37,46 Kč a na jednoho aktivního voliče 63,02 Kč. V roce 2017, kdy došlo ke zvýšení volební účasti na 60,84 %, se částka na jednoho zapsaného voliče snížila na 35,53 Kč, a v případě jednoho aktivního voliče na 58,44 Kč. Z toho tedy plyne, že čím je volební účast vyšší, tím se snižuje zatížení na jednoho voliče. Řešením by tedy mohlo být uzákonění povinné volební účasti, kdy by se finanční náročnost diverzifikovala mezi všechny voliče, a tudíž by se volby oplatily více než při současné volební účasti.

Českým rozhlasem v březnu 2018 byla zveřejněna zpráva, že Nejvyšší správní soud se při volbách setkává s problémy se sčítáním volebních hlasů. Vláda v souvislosti s tím podpořila návrh zákona o reformě volebních lístků, kdy by nově měly být hlasovací lístky jednostranné a barevně rozlišené. Se změnou dojde k navýšení nákladů na tisk. K jiným změnám v případě voleb do Poslanecké sněmovny v brzké době nedojde.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná literatura:

ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8.

CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-41-6.

DAVID, Roman. *Politologie: základy společenských věd*. 5. přeprac. a rozš. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-162-4.

FILIP, Jan, SVATONĚ, Jan, ed. *Státověda*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-685-1.

HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. 2. aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal Publishing, 2018. ISBN 978-80-7485-150-6.

HOLLÄNDER, Pavel. *Základy všeobecné státovědy*. 3. vyd. / . Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-395-7.

CHYTILEK, Roman. *Volební systémy*. Vyd. 4. / . Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-548-6.

JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4385-1.

KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 3. vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2012. ISBN 80-86572-76-5.

KLÍMA, Karel. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. 3., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-331-0.

KLÍMA, Michal. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix, 1998. ISBN 80-86031-13-6.

KOLÁŘ, Petr. *Parlament České republiky: odpovídá právnímu stavu ke dni 1. listopadu 2013*. 3. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-95-3.

KREJČÍ, Oskar. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-01-0.

PAVLÍČEK, Václav. *Ústavní právo a státověda*. 1. díl, Obecná státověda. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-053-6.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-628-4.

STIGLITZ, Joseph E. a Jay K. ROSENGARD. *Economics of the public sector*. Fourth edition. New York: W. W. Norton & Company, 2015. ISBN 978-0-393-93709-1.

VRABKOVÁ, Iveta. *Veřejná správa*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2016. ISBN 978-80-248-3988-2.

Legislativní zdroje:

Směrnice Ministerstva financí č. j. MF-62 970/2013/12-1204 ze dne 19. prosince 2013 o postupu obcí a krajů při financování voleb. In: *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*. 2014, částka 1, s. 1-4. Dostupný také z: <http://www.mvcr.cz/soubor/vestnik-vlady-pro-kraje-a-obce-2-2017.aspx>

Ústavní zákon č. 1 ze dne 16. prosince 1992 Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1, s. 1-16. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 323 ze dne 2. července 2002 o rozpočtové skladbě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 118, s. 6909-6966. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=323/2002&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 347/2015 ze dne 18. prosince 2015, o způsobu, termínech a rozsahu údajů předpokládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtu státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtu Regionálních rad regionů soudržnosti, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 148, s. 4642-4656. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=347/2015&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 435/2017 ze dne 14. prosince 2017, o zásadách a lhůtách finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními aktivy a Národním fondem (vyhláška o finančním vypořádání). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2018, částka 155, s. 5097-5120. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=435/2017&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
ISSN 1211-1244.

Zákon č. 62 ze dne 18. února 2003 o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 25, s. 954-973. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=62/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
ISSN 1211-1244.

Zákon č. 130 ze dne 12. dubna 2000 o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s. 1783-1799. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=130/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
ISSN 1211-1244.

Zákon č. 131 ze dne 13. dubna 2000 o hlavním městě Praze. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 39, s. 1802-1834. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=131/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 247 ze dne 27. září 1995 o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 065, s. 3529-3554. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=247/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 262 ze dne 21. dubna 2006 zákoník práce. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 84, s. 3146-3241. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=262/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 275 ze dne 22. srpna 2012 o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 95, s. 3554-3584. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=275/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 491 ze dne 6. prosince 2001 o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 178, s. 11002-11024. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=491/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.

Elektronické zdroje:

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Územní přehledy o volební účasti 25.10 - 26.10.2013*. [online]. 2013 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2013/ps4?xjazyk=CZ>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Územní přehledy o volební účasti 20.10 - 21.10.2017*. [online]. 2017 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017/ps4?xjazyk=CZ>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČESKÉ REPUBLIKY. *Všeobecná deklarace lidských práv a svobod OSN 1948*. [online]. [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/mezinarodni-dokumenty>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Financování voleb*. [online]. 2017 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/financovani-voleb-ze-statniho-rozpocetu.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Harmonogram úkolů a lhůt pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017*. [online]. 2017 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/volby-do-poslanecke-snemovny-parlamentu-cr-246069.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Právní předpisy*. [online]. 2017 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pravni-predpisy-65479.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2013* [online]. 2013 [cit. 2018-05-09]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/volby-do-poslanecke-snemovny-parlamentu-ceske-republiky-v-roce-2013.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2017*. [online]. 2017 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/volby-do-poslanecke-snemovny-parlamentu-cr-246069.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR*. [online]. [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/volby-do-poslanecke-snemovny-parlamentu-cr-246069.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Voličské průkazy*. [online]. 2018 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/volby-volicske-prukazy.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zvláštní odměna za výkon funkce člena okrskové volební komise* [online]. 2017 [cit. 2018-05-09]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/stanoviska-ministerstva-vnitra-k-otazkam-voleb-946485.aspx>

MONITOR – INFORMAČNÍ PORTÁL MINISTERSTVA FINANČÍ. *Příjmy a výdaje územních rozpočtů* [online]. [cit. 2018-05-09]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/analyza/?query=13>

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Jednací řád Poslanecké sněmovny*. [online]. 2014 [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/laws/1995/90_index.html

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Organizace a průběh voleb do PS*. [online]. [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=300>

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Poslanci a orgány*. [online]. [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=182>

SENÁT PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Volby do Senátu*. [online]. 2018 [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: http://www.senat.cz/senat/volby/index.php?ke_dni=24.4.2018&O=11&lng=cz

SEZNAM ZKRATEK

ČSÚ – Český statistický úřad

EP – Evropský parlament

MF – Ministerstvo financí

OSN – Organizace spojených národů

OVK – Okrsková volební komise

PS – Poslanecká sněmovna

Příloha 3: Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10.5.2018

Kristýka Balatová
jméno a příjmení studenta

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Rozhodnutí prezidenta republiky z roku 2013

Příloha č. 2 Rozhodnutí prezidenta republiky z roku 2017

Příloha č. 3 Harmonogram úkolů a lhůt

PŘÍLOHY

266

ROZHODNUTÍ PREZIDENTA REPUBLIKY

ze dne 28. srpna 2013

o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

Podle čl. 63 odst. 1 písm. f) Ústavy České republiky a podle § 1 odst. 3 a § 55 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

vyhlašuji volby

do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a stanovím dny jejich konání
na pátek 25. října 2013 a sobotu 26. října 2013.

Prezident republiky:

Zeman v. r.

Předseda vlády:

Rusnok v. r.

Zdroj: Sbírka zákonů. Ministerstvo vnitra. Online.

135

**ROZHODNUTÍ
PREZIDENTA REPUBLIKY**

ze dne 19. dubna 2017

o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

Podle čl. 63 odst. 1 písm. f) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a podle § 1 odst. 3 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 204/2000 Sb.,

vyhlašuji volby

do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

a stanovím dny jejich konání na pátek 20. října 2017 a sobotu 21. října 2017.

Prezident republiky:

Zeman v. r.

Předseda vlády:

Sobotka v. r.

Zdroj. Sbírka zákonů. Ministerstvo vnitra. Online.

Příloha č. 3: Časový harmonogram voleb

Počet dnů	Úkol	Gestor
90 dnů	Prezident republiky vyhlásil volby do Poslanecké sněmovny svým rozhodnutím publikovaným ve Sbírce zákonů pod č. 135/2017 Sb., s datem rozeslání dne 2. května 2017 (§ 1 odst. 3 zákona).	Prezident republiky
Od vyhlášení voleb	Začátek volební kampaně (§ 16 odst. 3 zákona).	Kandidující politická strana, politické hnutí, nebo koalice a jejich kandidát, Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí
Od vyhlášení voleb	Poskytnutí informace voličům žijícím v územním obvodu zastupitelského úřadu o době a místě konání voleb, o možnosti zápisu do zvláštního seznamu voličů a o povinnosti před hlasováním předložit doklad k prokázání totožnosti a státního občanství ČR. (§ 15 odst. 3 zákona)	Zastupitelský úřad a konzulární úřad České republiky
Od vyhlášení voleb	Počátek lhůty pro podání žádosti o vydání voličského průkazu – osobně, v listinné podobě s úředně ověřeným podpisem voliče, elektronicky. (§ 6a odst. 2 zákona)	Volič zapsaný ve zvláštním a stálém seznamu, obecní úřad, městský úřad, úřad městyse, magistrát územně členěného statutárního města a úřad městské části hl. města Prahy
Od vyhlášení voleb	Zákaz změny vymezení volebních okrsků (§ 3 odst. 1 zákona a § 26 odst. 4 zákona č. 491/2001 Sb.)	Starosta obce, městyse, městské části nebo městského obvodu, primátor statutárního města, které není územně členěno, starosta městské části hl. města Prahy
Do 7 dnů od vyhlášení voleb	Vylosování volebního kraje, pod kterým budou podřazeny všechny zvláštní volební okrsky. (§ 27 zákona)	Státní volební komise
72 dnů	Zřízení zvláštního účtu u České národní banky pro složení příspěvku na volební náklady. (§ 31 odst. 4 zákona)	Krajský úřad, Magistrát hl. města Prahy
66 dnů	Podávání kandidátních listin příslušnému krajskému úřadu. (§ 31 odst. 3 zákona)	Zmocněnec politické strany, politického hnutí nebo koalice
Návaznost na kandidátní listiny	Zaslání seznamu politických stran, politických hnutí a koalic, které podaly kandidátní listinu Úřadu. (§ 31 odst. 3 zákona)	Krajský úřad
66-60 dnů	Přezkoumání kandidátních listin. (§ 33 odst. 1 zákona)	Krajský úřad
65 dnů	Předání kopií podaných kandidátních listin ČSÚ. (§ 3 odst. 1 vyhlášky)	Krajský úřad
62 dnů	Předání seznamu kandidátů se shodným jménem, příjmením, věkem a dalších podkladů pro kontrolu podaných kandidátních listin krajským úřadem. (§ 3 odst. 2 vyhlášky)	Český statistický úřad
60 dnů	Stanovení minimálního počtu členů okrskové volební komise. (§ 14c písm. c) zákona)	Starosta*)

60 dnů	Konec lhůty, ve které bylo možno doplňovat do kandidátní listiny další kandidáty, popř. měnit pořadí. (§ 32 odst. 4 zákona)	Zmocněnec politické strany, politického hnutí, nebo koalice
58 dnů	Výzva k odstranění závad na kandidátní listině. (§ 33 odst. 1 zákona)	Krajský úřad
50 dnů	Poslední den k odstranění závad na kandidátní listině. (§ 33 odst. 1 zákona)	Zmocněnec politické strany, politického hnutí nebo koalice
49 dnů	Rozhodnutí o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině, registraci a odmítnutí kandidátních listin. (§ 33 odst. 2 a 3 zákona)	Krajský úřad
48 dnů	Zaslání seznamu zaregistrovaných kandidátních listin a seznamu odmítnutých kandidátních listin Státní volební komisi. (§ 3 odst. 4 vyhlášky a § 33 odst. 6 zákona)	Krajský úřad
45 dnů	Poskytnutí informace o počtu a sídle volebních okrsků zveřejněním na úřední desce. (§ 14c písm. f) zákona)	Starosta*)
45 dnů	Losování čísel, kterými budou označeny hlasovací listky. (§ 33 odst. 6 zákona a § 4 odst. 1 vyhlášky)	Státní volební komise
41 dnů	Jmenování zapisovatele okrskové volební komise. (§ 14e odst. 7 zákona)	Starosta*)
40 dnů	Doručení nebo předání písemné žádosti o zápis do zvláštního seznamu voličů vedeného zastupitelským úřadem. (§ 6 odst. 5 písm. a) zákona)	Voliči, kteří mají bydliště mimo území České republiky
39 dnů	Jmenování zapisovatele zvláštní okrskové volební komise. (§ 14g odst. 1 zákona)	Vedoucí zastupitelského úřadu
30 dnů	Uzavření zvláštních seznamů voličů pro zápis voličů a jejich neprodlené předání Ministerstvu zahraničních věcí. (§ 6 odst. 6 zákona)	Zastupitelské úřady
30 dnů	Delegování jednoho člena a jednoho náhradníka do okrskové volební komise. (§ 14e odst. 3 zákona)	Politická strana, politické hnutí nebo koalice, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována
30 dnů	Jmenování předsedy a nejméně 2 členů zvláštní okrskové volební komise. (§ 14g odst. 3 zákona)	Vedoucí zastupitelského úřadu
Před zasedáním okrskových volebních komisí	Jmenování členů okrskových volebních komisí na neobsazená místa. (§ 14e odst. 3 zákona)	Starosta*)
21 dnů	První zasedání okrskových volebních komisí. (§ 14c písm. d) zákona)	Starosta*)
21 dnů	První zasedání zvláštních okrskových volebních komisí. (§ 14g odst. 1 zákona)	Vedoucí zastupitelského úřadu
20 dnů	Zaregistrování kandidátní listiny na základě rozhodnutí soudu. (§ 33 odst. 7 zákona)	Krajský úřad
20 dnů	Sdělení konečného znění zvláštních seznamů voličů vedených	Ministerstvo zahraničních věcí

	zastupitelskými úřady MV. (§ 6 odst. 6 zákona)	
16 dnů	Možné vyhrazení plochy pro vylepení volebních plakátů. (§ 16 odst. 4 zákona)	Starosta*)
15 dnů	Zveřejnění oznámení o době a místě konání voleb v obci (§ 15 odst. 1 zákona)	Starosta*)
Nejdříve 15 dnů	Počátek lhůty pro předání voličského průkazu osobně voliči nebo osobě, která se prokáže plnou mocí, anebo možnost jej voliči zaslat. (§ 6a odst. 2 zákona)	Obecní úřad, zastupitelský úřad
9 dnů	Zajištění telefonního spojení do každé volební místnosti a nahlášení telefonního čísla pověřenému obecnímu úřad. (§ 14b odst. 1 písm. d) zákona)	Obecní úřad
7 dnů	Konec lhůty pro doručení žádosti o vydání voličského průkazu v listinné podobě opatřené úředně ověřeným podpisem voliče nebo v elektronické podobě zaslané prostřednictvím datové schránky. (§ 6a odst. 2 zákona)	Volič, obecní úřad, zastupitelský úřad
7 dnů před začátkem hlasování	Předání údajů obecnímu úřadu pro zápis do zvláštního seznamu voličů. (§ 6 odst. 1 a 2 zákona)	Správa příslušného ústavu, objektu nebo zařízení
4 dny	Sestavení přehledu o telefonním spojení do každé volební místnosti, jeho zaslání příslušnému krajskému úřadu a zveřejnění. (§ 14a odst. 1 písm. c) zákona)	Pověřený obecní úřad
4 dny	Sestavení přehledu o telefonním spojení do každé volební místnosti, jeho zaslání příslušnému krajskému úřadu a zveřejnění. (§ 14a odst. 1 písm. f) zákona)	Krajský úřad
3 dny až do ukončení hlasování	Zákaz zveřejňování výsledků předvolebních a volebních průzkumů. (§ 16 odst. 7 zákona)	Fyzické a právnické osoby
3 dny	Dodání hlasovacích lístků voličům. (§ 38 odst. 4 zákona)	Starosta (v obcích, kde není starosta, místostarosta, není-li místostarosta, ředitel krajského úřadu)
3 dny	Dodání hlasovacích lístků přenosovou technikou na zastupitelské úřady, které nejsou stanovené ve vyhlášce MZV. (§ 38 odst. 5 zákona)	Ministerstvo zahraničních věcí
Nejpozději 48 hodin před zahájením voleb	Dodání hlasovacích lístků na zastupitelské úřady stanovené vyhláškou MZV. (§ 38 odst. 5 zákona)	Ministerstvo zahraničních věcí
48 hodin před zahájením voleb	Možnost vzdání se nebo odvolání kandidatury. (§ 36 odst. 1 zákona)	Kandidát, zmocněnec politické strany, politické hnutí nebo koalice
48 hodin před zahájením	Zajištění zveřejnění prohlášení o vzdání se kandidatury nebo o jejím odvolání ve všech volebních místnostech, pokud byly doručeny do 48 hodin před zahájením voleb; ve	Krajský úřad, Ministerstvo zahraničních věcí

	volebních místnostech v zahraničí zajištění zveřejnění prohlášení prostřednictvím MZV. (§ 36 odst. 4 zákona)	
2 dny	Uzavření stálých a zvláštních seznamů voličů. (§ 1 odst. 6 vyhlášky a § 28 odst. 4 zákona č. 491/2011 Sb.)	Obecní úřad, zastupitelský úřad
2 dny	Konec lhůty pro osobní předání žádosti o vydání voličského průkazu (§ 6a odst. 2 zákona)	Volič, obecní úřad, zastupitelský úřad
24 hodin před zahájením	Tisk nebo rozmnožení dostatečného množství hlasovacích lístků na těch zastupitelských úřadech, kam byly zaslány přenosovou technikou. (§ 38 odst. 5 zákona)	Vedoucí zastupitelského úřadu
1. den voleb	Dodání hlasovacích lístků okrskovým volebním komisím. (§ 38 odst. 4 zákona)	Starosta, (v obcích, kde není starosta, místostarosta, není-li místostarosta, ředitel krajského úřadu)
Dny voleb	Zajištění průběhu hlasování na území ČR, ve zvláštních volebních okrscích v zahraničí. (§ 18 a násl. zákona)	Okrsková volební komise, zvláštní okrsková volební komise
Dny voleb	Kontrola průběhu hlasování a sčítání hlasů ve volebních místnostech. (§ 21a odst. 1 zákona)	Krajský úřad, pověřený obecní úřad
Dny voleb	Zákaz volební agitace pro politické strany, politická hnutí, koalice a kandidáty ve volební místnosti. (§ 16 odst. 9 zákona)	Kandidující politická strana, politické hnutí nebo koalice a jejich kandidát
Po vyhlášení výsledků voleb	Konec volební kampaně. (§ 16 odst. 3 zákona)	Kandidující politická strana, politické hnutí nebo koalice a jejich kandidát, Úřad

*) Neplní-li starosta a jeho zástupce úkoly stanovené tímto zákonem nebo není-li starosta a jeho zástupce zvolen, plní v obci úkoly stanovené tímto zákonem, a to i po stanovené lhůtě, ředitel krajského úřadu. Při plnění těchto úkolů má ředitel krajského úřadu postavení volebního orgánu.

Zdroj: Ministerstvo vnitra. Online. Vlastní úprava.